

**DIVADELNÍ FAKULTA
AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Barbora Lohniská

VÝPRAVA NA SEVERNÍ PÓL

**Katedra výchovné dramatiky
Studijní obor: Dramatická výchova**

Vedoucí bakalářské práce: doc. Mgr. Radek Marušák

Praha, 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem

Výprava na severní pól

vypracovala samostatně pod vedením vedoucího práce s použitím uvedené literatury a pramenů.

V Praze dne 30. června 2022

.....

Podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi, je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá tvorbou a realizací bakalářského projektu v podobě dvoudenní dramaticko-výchovné dílny pro děti, které navštěvují kroužek divadla v DDM Stodůlky. Dílna byla vytvořena na základě knihy Martiny Skala: Medvídek Kuma. V první části popisují teoretická a tematická východiska vedoucí k projektu, který se snaží vzbudit v dětech zájem o ohleduplnost vůči zvířatům a přírodě. Druhá a největší část práce je věnována samotnému projektu – jeho přípravě, popisu realizace a reflexi.

Abstract

This bachelor thesis describes the making of a project and its realization, which was a two-day long drama education workshop for children who attend a drama club at DDM Stodůlky in Prague. The workshop is based on a book by Martin Skala, called "Medvídek Kuma". In the first part of the thesis, the theoretical basis of the project is described. The project is meant to raise the children's interest in sustainability and kindness to animals and nature. The main part of the thesis is the description of the workshop, its preparation, realization and feedback.

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. Mgr. Radkovi Marušákovi za jeho trpělivost a odborné vedení bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat členům souboru, se kterými byl tento projekt realizován, za jejich nadšení, s jakým šli do každé části víkendu.

Obsah

Úvod	7
1 Teoretická a tematická východiska	8
1.1 Autorka a předloha	8
1.1.1 Martina Skala.....	8
1.1.2 Medvídek Kuma, nevšední putování na severní pól	9
1.2 Téma předlohy a téma projektu.....	11
1.2.1 Testování na zvířatech.....	11
1.2.2 Problematika nakládání s odpadem a ochrana životního prostředí	12
1.2.3 Globální oteplování	14
2 Projekt	15
2.1 Příprava projektu.....	15
2.1.1 Cíle projektu	16
2.1.2.....	17
2.1.3 Metody projektu	17
2.1.4 Místo konání.....	19
2.1.5 Charakteristika skupiny	20
2.2 Realizace a reflexe projektu	22
2.2.1 Sobota	22
2.2.2 Neděle	33
2.2.3 Konečná reflexe.....	39
Závěr.....	41
Seznam literatury	42
Seznam zdrojů	43
Přílohy	44

Úvod

Každý z nás se svým bytím na planetě Zemi podílí na její aktuální i budoucí podobě. Jako jedinec nejsem schopen zabránit zvýšenému oteplování na Antarktidě nebo nadměrnému spalování fosilních paliv. Jsou však věci, které u sebe mohu změnit a tím pomůžu přírodě, která má nepostradatelnou hodnotu v životě nás všech. Téma ohleduplnosti ke zvířatům a přírodě nebylo nikdy tak aktuální, jako je nyní. Žijeme v konzumní společnosti, kde je pozornost zaměřena především na naše tužby, nároky a potřeby. Je ale nezbytné být pozorný k potřebám planety a přírody. Převzít jistý díl zodpovědnosti za její rozvoj.

Pro svůj bakalářský projekt jsem zvolila předlohu Martiny Skala: *Medvídek Kuma*. Vytvořila jsem dvoudenní víkendovou dílnu pro děti, které navštěvují kroužek divadla v DDM Stodůlky. Cílem bylo prohloubit u dětí vnímavost, citlivost a ohleduplnost vůči zvířatům a přírodě. Vnímavost je jedním z předpokladů pro zájem o svět a pro schopnost citlivě se k němu vztahovat. To, k čemu máme vztah, s čím jsme v kontaktu, z čeho čerpáme naši zkušenost, ovlivňuje naše postoje, hodnoty a následné jednání. Témat souvisejících s ohleduplností ke světu je nadbytek. Pokusili jsme se v krátkosti nahlédnout především na testování na zvířatech, na produkci a následné nakládání s odpadem, na život ohrožených druhů zvířat i rostlin. Díky knize, ze které jsem při tvorbě vycházela, nám celý víkend ohraničovalo téma globálního oteplování.

1 Teoretická a tematická východiska

V prvé řadě bych ráda zmínila důvody, které mě vedly pracovat s dětmi na tématu ekologie a celkové ohleduplnosti ke zvířatům a přírodě. Hlavním důvodem jsou mé osobní zkušenosti s různými přístupy k této problematice. Pocházím z malého města, kde jsou občané motivováni k třídění odpadu nejen faktem, že správné třídění minimalizuje následky zahlcení Země zbytkovým odpadem, ale jsou jim za správné třídění sníženy poplatky za odvoz komunálního odpadu. Město se aktivně podílí na pořádání veřejných úklidových akcí a v místní škole jsou uskutečňovány besedy týkající se životního prostředí.

Měla jsem také možnost se na dva měsíce stát pracovníkem sběrného dvora, kde bylo mým úkolem kontrolovat tříděný odpad. Zklamáním pro mě však bylo, že ne každý plast, který má na sobě značku vhodnosti ke třídění, může být znovu využit. Některé odpadky končily opět v komunálním odpadu. Velký vliv na to má cena, za kterou jednotlivé materiály odkupují od malých sběrných dvorů větší firmy.

Další zkušeností, díky které se formoval a stále formuje můj pohled na ekologii, je mé studium na Střední zemědělské škole. Dle mého názoru by taková instituce měla své studenty informovat o problematice týkající se živočišné a rostlinné výroby. vést diskuse o možných řešeních a nápravných strategiích. Ne bagatelizovat stanovené normy např.: o použití chemických hnojiv a postřiků či práv zvířat. Každý student má možnost nahlédnout, po dobu jednoho týdne v každém pololetí, do velkochovů a různých zemědělských podniků. Právě v těchto podnicích jsem byla vytržena z mé zdánlivé reality do reality nadmíru skutečné.

Všechny zmíněné důvody mě vedly k tomu, pracovat s dětmi na tématu ekologie pomocí dramaticko-výchovných metod. Chtěla jsem, aby povědomí o tak závažné problematice měly děti již v útlém věku a v běžném životě si všímaly situací a věcí, které k ní přispívají.

1.1 Autorka a předloha

Pro svůj bakalářský projekt jsem hledala literaturu pro děti, ze které bych vycházela a obsahovala mnou zvolená témata. Nechtěla jsem však knihu primárně o ekologii, nýbrž příběh, který podněcuje zájem o to, jak člověk nakládá s přírodou a zvířaty. *Medvídek Kuma*¹ byl volbou, která nabízí nespočet důležitých témat týkající se ochrany životního prostředí.

1.1.1 Martina Skala

Česká spisovatelka a výtvarnice se narodila 25. března 1958 v Praze do rodiny architekta a pracovnice muzea. Velký vliv na ni měli, také prarodiče. Babička historička umění a dědeček historik. Vystudovala na pražské Hollarově výtvarné škole. Po maturitě pokračovala ve studiu historie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Docházela také jako mimořádný student scénografie na Divadelní fakultu Akademie múzických umění v Praze. Pracovala jako kostýmní výtvarnice ve spolupráci s pražským Divadlem Rubín.

¹ SKALA, Martina. *Medvídek Kuma: nevšední putování na severní pól*. Praha: Mladá fronta, 2009. ISBN 978-80-204-2128-9.

V roce 1983 se jí podařilo vycestovat do Paříže a do České republiky se již nevrátila. Její pařížská léta jsou spjata zejména s filmem a jmény filmového architekta Pierra Guffroye a režisérů Romana Polanského, Miloše Formana a Henriho Verneule. Americká léta devadesátá i léta současná pak hlavně s knižní ilustrací, autorskými knižními projekty a volnou výtvarnou tvorbou. Za autorskou sérii knih *Strado & Varius* získala ocenění v soutěži Suk 2002, Zlatou stuhu 2002 a Magnesii Literu 2003. ²

1.1.2 Medvídek Kuma, nevšední putování na severní pól

Kniha je o medvědovi, jehož maminkou je medvědice hnědá a otec je polární medvěd. Rodiče jsou rozvedeni, kvůli rozlišným podmínkám, které každý z nich potřebuje ke svému přežití. Maminka Kumovi často vypráví o jeho otci, jak je statečný a bojuje o svůj život na severním pólu. Žije s nimi také babička Ayko, která je velice moudrá a když maminka není doma, mluví s Kumou o problémech, které sužují životy medvědů i jiných zvířat. Díky ní se Kuma dozvídá o zlé příšeře El Niño, která je uvězněna v útrobách ledovců severního pólu a nikdo neví, jakou pohromu může přinést jejich roztátí a s tím spojené obživení příšery.

Jednoho dne se Kuma rozhodne, že se vydá na severní pól za tátou ledním medvědem a poprosí ho, aby zastavil příšeru El Niño. Po cestě se skamarádí se vzácnou liškou a psem. Společně pak putují a zažívají podivuhodná dobrodružství. Při svém putování narazí na vyhynulého ptáka Doda. Poznává sekvoje i hromady odpadků. Také mývala, který kvůli ubývání přirozené potravy musí krást lidem svačiny. Poté, co Kuma doputuje na severní pól, zjistí, že království jeho otce skoro celé roztálo. Rozhořčená zvířata uspořádají sněm, na kterém diskutují o nepříznivém vlivu člověka na planetu Zemi. Čtenář následně zjišťuje, že to celé byl jen sen, který se medvídkovi zdál při jeho dlouhém zimním spánku. V závěru knihy je desatero pro planetu, kde jsou návrhy toho, co může udělat každý z nás – šetřit papírem, zasadit strom, třídit odpadky, používat méně umělých obalů, šetřit vodou, být laskavý k přírodě, šetřit elektřinou atp.

Knihu vydalo v roce 2009 nakladatelství Mladá fronta a je věnována autorčině milované kočce jménem Puškin, která se stala obětí jestřába. Z čehož můžeme usoudit, že autorčin vztah ke zvířatům zasahuje do její osobní roviny. V knize nenalezneme obsah. Názvy jednotlivých kapitol jsou pojmenovány podle nové postavy, která se v příběhu objeví. Kniha je psána spisovným jazykem a je doplněna o odborné výrazy. Až na začátek, kde medvědice popisuje to, jak se v minulosti seznámila se svým manželem, je příběh psán chronologicky. Vypravěč příběhu je vševědoucí, přičemž na začátku knihy se stává vypravěčem také maminka Kuma. Autorka doplňuje příběh o své decentní a milé ilustrace, které jsou malovány vodovou barvou a velmi pěkně dotvářejí atmosféru příběhu. Obsahuje také mapu světa, kde je vyznačen polární kruh a cesta ze Severní Ameriky dál na sever.

Pro dramaticko-výchovné účely kniha nabízí mnoho způsobů, jak ji využít. Jedním z nich by mohlo být strukturované drama, kde by učitel využil metodu „učitel

² Skala Martina. *Čítárny – Příběhy, knihy, lidé* [online]. Dostupné z: <https://www.citarny.cz/autori-knihy/ilustratori-cesko/skala-martina>

v roli³ a stal se medvídkem Kumou. Děti by mu pak mohly pomoci s rozhodováním, jak se v klíčových momentech příběhu zachovat. Kniha by mohla být dobrým materiálem i pro inscenační práci.

Kniha obsahuje mimo jiné také témata rozvodu rodičů, týrání zvířat a také téma jinakosti, neboť je Kuma hnědo-bílým medvídkem. Jednotlivé příběhy, které témata obsahují, by mohly posloužit při vytváření dramaticko-výchovných lekcí jako výchozí materiál. Myslím, že jednotlivé kapitoly by s dodáním potřebných informací o Kumovi mohly fungovat i samostatně. Knihu jsem volila, také vs ohledem na věk skupiny (8-11 let). Jedná se o pohádkový, jednoduše napsaný příběh, kde jsou témata vhodně a přehledně zpracována a umožňují na ně nahlížet jak z úhlu zvířat, tak z úhlu lidí.

Hlavním hrdinou je již zmiňovaný medvídek Kuma, což v japonštině znamená roztomilý. To, že jeho postava se v průběhu svého putování o problémech světa postupně dozvídá, umožňuje čtenáři jít ruku v ruce s hlavní postavou a společně objevovat rozsáhlou problematiku. Kuma je přátelský, milý a zábavný, což čtenářům i účastníkům dílny pomůže s jeho přijetím. Stává se z něj přítel, kterého chceme následovat. Každé téma, které je v knize obsaženo je zprostředkováno přes nějaké zvíře, které se s ním potýká a udává přímý příklad z praxe. Nastoluje zde problém, jeho následky a případně možná řešení. Výhodou příběhu je, že se jednotlivé situace odehrávají na různých místech, která nabízí mnoho různých způsobů realizace. To celému programu dodá větší dynamiku a nebude mít sklon k setrvačnosti a stagnaci.

³ VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s 311. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

1.2 Téma předlohy a téma projektu

V této kapitole popisují témata a jejich využití v projektu. Pokusila jsem se shrnout základní informace o každém z nich. V příloze uvádím možné zdroje, které se environmentálními otázkami zabývají a snaží se o větší informovanost společnosti. Všechna zmiňovaná témata spolu úzce souvisí a vzájemně se překrývají. Kniha *Medvídek Kuma* nabízí mnoho zajímavých témat. Obsáhnout je ale všechna při dvoudenní dílně nelze. Vybírala jsem témata, která mi pomohou držet příběh po hromadě a budou v širším měřítku přispívat k pochopení celé ekologické problematiky.

Témata, která mi knižní předloha nabídla a já se je rozhodla zasadit do programu jsou:

1.2.1 Testování na zvířatech

Na téma testování produktů na zvířatech jsme nahlédli z pohledu vzácné lišky, která se stala obětí vědců. Postava nám nabídla možnost vidět ji v situaci, kdy je slavnou tvář nového parfému Fleur de Nuit. Liška je šťastná, má vysoké sebevědomí a je na sebe pyšná. Poté se však ocitá v situaci, kdy je zavřená v kleci a „její“ parfém je na ní samotné testován. Je zdrcená, trpí vypadáváním chlupů, cítí beznaděj a samotu. Liška dostává novou naději ve chvíli, když jí veverka donese pilník a vysvobodí ji. Díky velmi kontrastním situacím jsme mohli lépe porovnat pocity, které liška v každé situaci zažívá, jaký dopad na ni mělo testování a pocit uvěznění v kleci. Jelikož je v příběhu liška tvář parfému, zařadila jsem do dílny aktivity, při kterých jsme vytvářeli reklamu na svůj vlastní parfém a zamysleli se nad tím, jaké normy by se měly splňovat při výrobě a složení takovýchto produktů.

Testování na zvířatech je poměrně kontroverzní téma. Pro člověka a společnost je velkým přínosem. Slouží k objevení mnoha žádoucích i nežádoucích reakcí lidského organismu na chemické a přírodní látky. Z etického hlediska si však myslím, že je toto nepřípustné. Pokusná zvířata jsou v mnoha případech vystaveny krutosti a bolesti. V zákoně na ochranu zvířat proti týrání je formulace pokusného zvířete uvedena v paragrafu 3: *„pokusným zvířetem je živý obratlovec, s výjimkou člověka, včetně samostatně se živících larválních forem a plodů savců od poslední třetiny jejich běžného vývoje, který je nebo má být použit k pokusům; za pokusné zvíře se považuje také zvíře, které je v ranějším stadiu vývoje, než je stadium samostatně se živících larválních forem a plodů savců od poslední třetiny jejich běžného vývoje, pokud má být zvířeti umožněno žít nad rámec tohoto stadia vývoje a v důsledku prováděných pokusů je pravděpodobné, že po dosažení tohoto stadia vývoje, je postihne bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození. Za pokusné zvíře se považují také živí hlavonožci.“*

Hlavním problémem je skutečnost, se kterou člověk na zvířata nahlíží. Ráda bych citovala spisovatele Pattersona: *„Hlavním mechanismem, zacházení se zvířaty, který lidé přejali, bylo přesvědčení, že sami mezi zvířata nepatří a že jim jsou morálně nadřazení*

(...)“⁴ Zvířata stejně jako my cítí bolest, pocity a emoce. Proč se tedy dopouštět týraní zvířat, když existují i jiné způsoby testování. „Mezi alternativní metody se řadí např. použití lidské placenty, fyzikálně-chemické metody, studium lidského těla, nižší organismy, tkáňové kultury a jiné in vitro testovací systémy.“⁵ „Někteří vědci, politici, ale i občané stále častěji uznávají, že pokusy na zvířatech nesplňují to, co se od nich očekává a že výsledky těchto pokusů není možno přímo aplikovat na člověka.“⁶

Ohrožené druhy

Při putování medvěd Kuma narazí také na vzácného žabáka a Dronteho Mauricijského (Doda, známého také jako blboun nejapný). Ti kvůli rozpínavosti lidí a znečišťování přírody utekli do pohádky, kde si udělali svůj vlastní svět. Postavy nám nabídly prostor pro fantazii při jejich ztvárnění a setkání s medvědem. Účastníci pro ně vytvářeli dokonalé prostředí, při kterém se zamýšleli nad tím, co ke svému životu každý z nich bezpodmínečně potřebuje. Později si vytvářeli své dokonalé stavby a dostali pokyn, že jejich budovy mohou být vybudovány. Podmínkou, však bylo stavbu vyměnit za nějakou část dokonalého prostředí, které vytvářeli. Byli, tak přímo postaveni před volbu: já a mé potřeby versus zvířata a jejich potřeby.

Hlavní důvodem, proč dochází k vyhynutí některých zvířat, je aktivita člověka v přírodě jeho nakládání s přírodními zdroji. Člověk přispívá ke globálnímu oteplování, což zapříčiňuje tání ledovců. Vymýcení lesů a stavba budov pro lidské potřeby ohrožuje a ničí prostředí pro žití mnoha zvířat. Téma ohrožených druhů se netýká jen zvířat, ale také rostlin. Ráda bych zde uvedla procentuální vyjádření počtu ohrožených druhů v ČR. „U nás je vyhynutím ohroženo 60 % druhů vyšších rostlin, 43 % druhů mechorostů, 34 % druhů savců, 52 % druhů ptáků, 43 % druhů obojživelníků, 50 % druhů plazů a 43 % druhů ryb. Zjistit množství ohrožených bezobratlých živočichů je velmi obtížné. Na našem území žije 35 % z celkového počtu 1278 druhů obratlovců v Evropě. Z kruhoústých u nás žijí 2 ohrožené druhy, z ryb je to 17 ohrožených druhů, z obojživelníků 20 ohrožených druhů, z plazů 10 ohrožených druhů, z ptáků 147 ohrožených druhů a ze savců je to 29 ohrožených druhů.“⁷ Procenta ohrožených druhů jsou alarmující a na nápravě by se měl podílet, jakoukoli činností, každý z nás.

1.2.2 Problematika nakládání s odpadem a ochrana životního prostředí

Tato dvě témata jdou ruku v ruce jak v příběhu, tak v běžném životě. V podobě jednotlivých aktivit jsme se zamýšleli nad tím, co vše můžeme nalézt v lese. Od zvířat a rostlin jsme se postupně dostali k odpadkům. Možnost nahlédnout na ně jsme měli přes medvědí tlupu. Ta tak zlenivěla, že se živila jen odpadky nalezenými v lese, což

⁴PATTERSON, Charles. Věčná Treblinka: ve vztahu ke zvířatům jsme všichni nacisté. vyd. 1. Praha: Práh, 2003. s 25. ISBN 80-7252-084-9.

⁵ŠVIHLOVÁ, Veronika. Společenské hodnocení vivisekce : bakalářská práce. Pardubice : Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, 2009, Vedoucí bakalářské práce Mgr. Giuseppe Maiello, Ph. D

⁶ Svoboda zvířat (2001). Brožura – pokusy na zvířatech. Svoboda zvířat

⁷CEPÁKOVÁ, E. Rozšíření a ochrana živočichů v České republice. – Příroda. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2002. s 13. ISBN 80-86064-74-3.

neprospívalo jejich duševnímu ani fyzickému zdraví. Kuma, se po jejich setkání rozhodne, že odpadky, které našel, uklidí. S účastníky jsme mu pomohli vymyslet způsob, jak s odpadky naložit. Společně jsme se podívali na materiály, se kterými se můžeme setkat a následně definovali zásady správného třídění. V krátkosti jsme si uvedli příklady, jak produkci odpadků předcházet. Při hledání jednoho z dopisů jsme museli projít třemi různými prostředími, kde se nacházeli plaší králíčky, vzácné květiny a ohrožené druhy zvířat a rostlin. Účastníci hledali způsob, jak ohleduplně ke všemu zmiňovanému získat dopis a prostředí co nejméně uškodit.

Běžný člověk žijící ve 21. století se produkci odpadu nevyhne. Produkuje v práci, v domácnosti a také při svých osobních zájmech. Nejedná-li se však o osobu, která se účelně snaží minimalizovat jeho spotřebu. Dle analýzy Ministerstva životního prostředí: *„Každý Čech vyhodil v roce 2015 do popelnice půl tuny komunálního odpadu – tedy téměř 1,4 kg každý den. Dohromady to dá zhruba 5,3 milionu tun, což je pouhých 14 % veškerých odpadů vzniklých v ČR. Téměř polovinu z tohoto množství – konkrétně 47 % – jsme dokázali znovu využít. 37 % k výrobě surovin pro další produkci a 12 % pro výrobu energie. Na skládce skončilo v roce 2015 téměř 2,5 milionů tun komunálního odpadu (47 %), což je o celých 17 % méně než v roce 2009.“*⁸ Ve svém projektu jsem se převážně zaměřila na správné nakládání s odpadem – jeho třídění. Je mnoho organizací, které dělají osvětu správnému třídění, přesto se najdou lidé, kteří odpad netřídí, i když jsou z hlediska zákona povinni: *„Zákon č. 185/2001Sb. §3 Odpad je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit a přísluší do některé ze skupin odpadů uvedených v příloze č. 1 k tomuto zákonu.“*⁹

Každý občan České republiky je povinen řídit se zákonem o ochraně životního prostředí č.17/1992 Sb. ze dne 5. prosince 1991. Ráda bych citovala část jeho znění. Podle paragrafu 17: *„Je každý povinen, především opatřeními přímo u zdroje, předcházet znečišťování nebo poškozování životního prostředí a minimalizovat nepříznivé důsledky své činnosti na životní prostředí.“* Dále paragraf 27 říká: *“1. Každý, kdo poškozováním životního prostředí nebo jiným protiprávním jednáním způsobil ekologickou újmu, je povinen obnovit přirozené funkce narušeného ekosystému nebo jeho části. Není-li to možné nebo z vážných důvodů účelné, je povinen ekologickou újmu nahradit jiným způsobem (náhradní plnění), není-li to možné je povinen nahradit tuto újmu v penězích. Souběh těchto náhrad se nevylučuje. Způsob výpočtu ekologické újmy a další podrobnosti stanoví zvláštní předpis.“*

Přestože by každý občan ČR měl znát a dodržovat zákony ustanovené naší vládou si myslím, že je ze strany vlády potřeba většího apelu na občany. Občané by měli být dosyta informováni, co se problematiky životního prostředí týče a zároveň by po nich měla být „vymáhána a trestána“ povinnost dodržovat stanovené zákony. Způsobů, jak se jako jedinec můžu podílet na ochraně ekosystému, je nespočet. Zmíním tedy ty, které považuji za nejméně náročné, ale z hlediska dlouhodobého plnění účelné.

⁸ Drtivý odpad | Česko v datech. Česko v datech [online]. Copyright © 2022, Česko v datech [cit. 26.06.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskovdatech.cz/clanek/69-drtivy-odpad-kolik-odpadu-vyprodukujeme-a-co-s-nim-v-cesku-delame/>

⁹ Zákon o odpadech č. 185/2001 Sb.

- 1) Minimalizovat produkci odpadu – Není potřeba se hned vzdát balených potravin. Začít se dá třeba tím, že vyměním plastové jednorázové láhve za jednu skleněnou, nebo místo mikrotenových sáčků využiji vícerázový voskový ubrousek.
- 2) Jízdu autem vyměním za MHD či kolo – Společně přispíváme svému zdraví, ale i zdraví planety.
- 3) Dobíjecí baterky – Výměnou klasických „jednorázových“ baterek za baterky dobíjecí se nemusím starat o jejich nákup, recyklaci atp. Zároveň jich nevyprodukují takové množství.
- 4) Neplýtvat jídlem – Snažím se nakupovat jen takové množství potravin, které stihnu sníst nebo zpracovat. Potravinu se naučím správně skladovat, aby nedošlo k jejich zkažení a následnému vyhození do komunálního odpadu, v lepším případě kompostu.
- 5) Konec igelitu – Místo nevhledných igelitových tašek si pořídím pěknou plátěnku, síťovku, nebo si navyknu používat jeden igelitový pytlík/tašku stále dokola do porušení povrchu materiálu.

1.2.3 Globální oteplování

Najít způsob, jak dětem předat téma globálního oteplování nebylo snadné. V příběhu se setkáváme s příšerou El Niño, která spí v útrobách ledovců. Ledovce tají a je tu hrozba, že příšera obživne a zničí celý svět. Toto téma jsem se rozhodla nechat jen v příběhové rovině a v realitě ho neurčovat. Vzhledem, k tomu že El Niño v knize nepředstavuje globální oteplování, nýbrž Jižní oscilaci, která zapříčiňuje nepravidelné periodické kolísání větru a povrchových teplot moře v tropické oblasti východního Tichého oceánu, které ovlivňuje klima tropů a subtropů, by bylo velice složité a vzhledem k jejich věku zbytečné seznámat je s něčím tak komplikovaným. Účastníci si poslechli vyprávění o příšeře a později ji společnými silami ztvárňovali a ozvučovali. I přestože jsem, chtěla nechat příšeru jen v příběhové rovině se účastníci dostali debatou k závěru, že se jedná o alegorii na globální oteplování. Využila jsem toho a příšera se tedy nakonec stala jeho nositelem.

2 Projekt

2.1 Příprava projektu

Znalostní oporu o jednotlivých tématech jsem čerpala především z webových stránek a magazínu organizace Greenpeace, Mezinárodního programu Ekoškola, organizace Svoboda zvířat, Českého internetového portálu a projektu Fakta o klimatu.

Greenpeace je nezávislá mezinárodní ekologická organizace působící v 55 zemích světa již půlstoletí. Jejím cílem je chránit životní prostředí a upozorňovat na jeho poškozování. Informuje o globálních ekologických problémech a usiluje o jejich nápravu.¹⁰

Ekoškola je největší dlouhodobý environmentální vzdělávací program na světě. Usilují o to, aby děti vycházející z MŠ, ZŠ a SŠ byly schopné a ochotné samostatně a aktivně řešit problémy životního prostředí ve svém okolí a měly k tomu potřebné znalosti a dovednosti. Jejich webová stránka nabízí mnoho inspirace pro práci s dětmi na téma ekologie.¹¹

Svoboda zvířat je celostátní neziskovou organizací na ochranu práv zvířat. Připomínají návrhy zákonů a vyhlášek týkajících se ochrany zvířat, pořádají přednášky, demonstrace a součástí jejich činnosti je také ekovýchova.¹²

Fakta o klimatu. Jedná se o projekt usilující o zkvalitnění společenské diskuse o klimatické změně. Dodává srozumitelné údaje široké veřejnosti a vizuálně zpracovává vědecké informace.¹³

Nejtěžším úkolem bylo najít rovinu mezi fiktivním světem příběhu a děním ve světě reálném. Projektu jsem dala koncept výpravy, která putuje po stopách medvěda Kumy. Kuma putuje na severní pól na zvířecí konferenci za účelem informovat zvířata o příšeře, která ohrožuje svět. „Hnacím motorem“ je pro nás i Kumu závěrečná konference, kde budou moci účastníci prezentovat své důvody, proč se na konferenci vydali a co tím chtějí změnit. Každý účastník se stal členem výpravy a byla mu přidělena odbornost. Ze své odbornosti pak nahlížel na jednotlivé situace v příběhu. Vzhledem k věku účastníků jsem nakonec zvolila odborníky na ekologii, zvířata a rostliny. Nabízí to lepší uchopení a konkrétnost, která dává každé odbornosti jasný záměr. Využila jsem tak „*hru v kabátě experta (heathcote) (...)*“¹⁴

Při putování po stopách medvěda Kumy jsme využívali dopisy, které jsme buď volně nacházeli, nebo překonávali překážky, které nás k dopisům přivedly. Mým prvotním záměrem bylo, aby si účastníci prošli celým víkendem sami za sebe a až při

¹⁰[online]. Dostupné z: <https://www.greenpeace.org/czech/o-greenpeace/>

¹¹<https://ekoskola.cz/cz>

¹²[O nás – Svoboda zvířat \(svobodazvirat.cz\)](https://svobodazvirat.cz)

¹³Fakta o klimatu. *Fakta o klimatu* [online]. Copyright © 2021 Otevřená data o [cit. 25.06.2022]. Dostupné z: <https://faktaoklimatu.cz/>

¹⁴ VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s 55.Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

závěrečné konferenci se stali zmiňovanými odborníky. Po konzultaci jsem svůj záměr změnila. Výhodnější bylo, aby s nimi šla odbornost od začátku, protože tak budou po dobu celého programu na situace nahlížet z jednotlivých pohledů odborníků a pro závěrečnou konferenci budou disponovat zkušeností, kterou díky tomu získají.

Ústní reflexe měla v programu své místo. Hledala jsem však hmotný způsob reflexe, který bude držet lekci po hromadě a po ukončení dílny účastníkům zůstane nejen v podvědomí. Zvolila jsem tedy cestovatelský deník. Každý z účastníků na začátku programu jeden dostal a po dobu něho měl možnost si zapisovat postřehy a odpovídat na otázky, které následovaly po dílčích blocích programu. Nakonec se pro mě deníky staly také symbolem celého víkendu. Vyráběla jsem je ze starých, nepoužitých, učitelských diářů, které byly určeny k vyřazení v DDM. Prázdné strany jsem slepila. Ty, co byly nalinkované, jsem vytrhala. Následně jsem z vytrhaných stránek vyrobila papírové koule, které jsme využili při zahřívací aktivitě. V závěrečných aktivitách každý z účastníků jednu kouli dostal, rozebral, a z pomačkaných listů vyráběl své umělecké dílo. Nakonec každý z účastníků dostal fotografii z víkendu, kterou si do deníku nalepil a odcházel s památkou plnou svých úvah a názorů.

Jedním z prostředků, který jsem se rozhodla použít, byl cestovatelský batoh. Jelikož jsme byli neustále v pohybu, bylo potřeba ohlídat, aby měl vždy u sebe každý z účastníků deník, psací potřeby a pití. Rozhodla jsem se pro to, abychom měli všichni společný batoh, do kterého všechny zmíněné věci uložíme. Na každou část trasy byl vybrán nosič, který se postaral o to, abychom nic nikde nenechávali. Prostředek v podobě batohu vedl účastníky k zodpovědnosti a poukázal na fakt, že to, co si někam přinesu, si zpátky také odnesu.

2.1.1 Cíle projektu

Hlavním cílem bylo přimět účastníky vnímat potřeby zvířat a přírody stejně plnohodnotně jako potřeby lidí. Seznámení s medvídkem Kumou a společné prožívání jeho strastí i radostí, nám pomohlo k osobnímu a opravdovému uvědomění, pochopení a zvnitřnění si pocitů, které mohl medvídek při putování mít.

Dalším cílem bylo vzbudit v účastnících zájem o ohleduplnost vůči zvířatům a přírodě. S tím nám pomohly především aktivity, při kterých jsme vstupovali do situací, kde je ohleduplnost na posledním místě.

Jedním z cílů bylo také poukázat na možné negativní vlivy, které má naše chování na celkovou problematiku životního prostředí.

K dosažení výše zmíněných cílů nám napomohla témata, s kterými jsme se potkávali v průběhu víkendu a prošli jsme si je pomocí dramaticko-výchovných metod. Dílčí cíle jednotlivých aktivit uvádím u každé činnosti v kapitole realizace a reflexe projektu.

- Vzdělávací:
 - Seznámit účastníky se správným chováním v přírodě.

- Upozornit na testování kosmetiky na zvířatech.
 - Prohloubit znalosti o zásadách správného třídění a nakládání s odpadem.
 - Upozornit na ohrožené druhy a důvody jejich ohrožení.
- Osobnostně sociální:
 - Rozvoj empatických schopností
 - Osvojit si práci v nové skupině, kooperovat.
 - Rozvíjení schopností efektivního řešení problému a rozhodování.
 - Rozvíjet vnímavost.
 - Dramatické
 - Rozvíjet schopnost komunikovat verbálně i neverbálně.
 - Vytvořit ucelenou etudu.
 - Přijmout fiktivní prostředí.
 - Zacházet s imaginární rekvizitou.

2.1.2

2.1.3 Metody projektu

Díky dramaticko-výchovným metodám jsme se mohli na témata podívat z různých úhlů a naplnit díky nim cíle projektu. Volila jsem metody odpovídající věkovému rozmezí 8-11 let. Nyní následuje výčet metod, které jsem v projektu použila nejvíce.

Učitel v roli

„Podstatou techniky je skutečnost, že učitel sám na sebe bere určitý typ role a stává se součástí hry jako jeden z hráčů. V této roli učitel obvykle nesetrvává po celou dobu hry, ale vystupuje z ní tak, jako běžně i ostatní žáci, aby mohl plnit další učitelské funkce (diskuse mimo role, reflexe, instruování atd.)“¹⁵ Vzhledem k tomu, že jsem byla vedoucí výpravy na severní pól, použila jsem typ učitele v roli autorita/vůdce. „Tyto postavy určují pravidla a ukládají úkoly, nastiňují koncepce a systémy a modifikují dění.“¹⁶

Metoda graficko-písemná

„Metody označené, jako graficko-písemné jsou postupy doplňující a podporující metody základní. Lze říci, že bez jejich užití by se dramatika (obecně vzato) obešla. Není

¹⁵VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s 311. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

¹⁶VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s 315. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

však současné důvodů, aby se bez nich „obcházela“, neboť jejich použitím zesiluje svůj vlastní, v rolové hře tkvící potenciál. Spojení s těmito metodami tedy naopak může pomoci klasickým metodám...“.¹⁷ Tato metoda se zrcadlila v cestovatelském deníku, který nesl také znaky dotazníku, odborného textu, obrazu a reflexe.

Metoda pantomimicko-pohybová

Jedná se o aktivity, kde je vyžadován pohyb bez použití řeči a zvuků. „Pohybové aktivity jsou tu míněny velmi široce a vztahují se prakticky k pohybu základních svalových skupin, které tvoří řeč těla (body language) (...).“¹⁸ „Vedle pohybu je dalším definičním prvkem této skupiny „nepohyb“, tedy zastavení práce svalů a sdělování právě tím, že se nepohybují (...).“¹⁹ Metodu jsme využili při ztvárňování pantomimických etud, kdy měli účastníci za úkol zobrazit různé materiální věci.

Diskuse

„Diskuse budiž v tomto případě chápána jako dialog dvou a více osob, který se točí okolo řešení určitého problému (!), objasňování nejasnosti, průzkumu zatím nepřehledného tématu – to je hlavní typ obsahu dialogu.“²⁰ „Diskuse je velmi komplexní verbální aktivita, při níž jde jednak o rozvoj precizního myšlení a formulování jednotlivých slovních vstupů z hlediska obsahu diskuse (...) a jednak o volbu takových verbálních postupů, které budou adekvátní sociální stránce diskuse (...). Diskuse vyžaduje řád, efektivnost, citlivost, soustředění a kázeň.“²¹ Vzhledem k podobě celého projektu jsem zařadila několik diskusí, kde jsme věnovali pozornost především informovanosti jednotlivých účastníků týkajících se ekologických témat.

Metody materiálně-věcné

„Metody materiálně-věcné odvozují svůj název od skutečnosti, že základem postupů je práce s jistou hmotou, materiálem (v prostoru), kterým není v tom to případě lidské tělo (...).“²² „Práce však tentokrát nevede k písemnému nebo

¹⁷VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s 196-197. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

¹⁸VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s 126.Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

¹⁹VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s 127.Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

²⁰VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s171.Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

²¹VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s 172.Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

²²VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s 207.Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

nakreslenému či malovanému produktu, ale k produktu trojrozměrnému.“²³ Metoda byla využita při výrobě vysněných budov ze zmačkaných listů papíru.

Reflexe

„Reflexe je de facto učební situace věnovaná zhodnocení zkušenosti, která ožila/nově vznikla v průběhu předchozí akce.“²⁴ Reflexi jsem zařazovala v průběhu celého víkendu, závěrem proběhla reflexe konečná.

Princip „obsazení“ role

Využila jsem variantu základního obsazení. „(..) hráč prostě ve hře hraje po celý tah hry jednu svou roli. (..) vždy v daném kroku hraje jednu roli on sám bez jakýchkoliv dalších proměn.“²⁵ Tento princip jsme využili především při závěrečné konferenci, kde se z „kabátu experta“ účastníci dostali přímo do zvolené role.

2.1.4 Místo konání

Program jsem od začátku připravovala s vědomím, že bude realizován v areálu DDM Stodůlky. Při přípravě dílny jsem tak určitým způsobem využila princip site specific. Nejdříve jsem si celý objekt prošla a zastavila se na jednotlivých místech, která mi na první pohled připadala něčím zajímavá. Každé místo jsem vnímala vizuálně, sluchově i čichově a podle toho si vytvořila celkový dojem dílny. V této fázi jsem již měla prvotní představu o aktivitách, které do programu budu chtít zařadit. Pro jednotlivé aktivity jsem vybrala konkrétní lokaci a variovala je tak, aby ještě více podpořilo zážitek z nich.

Prvním místem byla učebna, ve které se obě skupiny schází v průběhu roku. Je to prostor, který účastníci dobře znají, jsou zvyklí v něm pracovat a cítí se v něm bezpečně. Druhým místem byly dlouhé, široké tři schody obklopené keři a okrasnými květinami. Místo nám umožnilo rozdělit aktivitu do třech jednotlivých fází. Splněním každé z nich jsme se mohli posunout o krok výše. Třetím místem byl travnatý plácek se stromy, kde jsme pracovali na aktivitě odehrávající se v lese, tudíž nám pomohl dotvořit celkovou atmosféru. Jeho výhoda tkvěla v rovném povrchu země, která byla potřebná pro danou aktivitu. Pro další činnost byli utvořeny dvě skupiny, které pracovali každá na jiném místě. Prvním z nich bylo pískoviště, které dalo účastníkům prostor pro manuální činnost. Druhé místo bylo u keřů ve vysoké trávě, které vybízelo k práci s fantazií, díky které účastníci dotvářeli imaginativní prostor. Místa od sebe byla lehce vzdálená, což nám dalo možnost motivovat také přesuny mezi nimi.

²³VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s 207.Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

²⁴VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s 288.Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

²⁵VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s 222.Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

2.1.5 Charakteristika skupiny

V DDM vedu kroužek divadla pro dvě skupiny. Mým prvotním záměrem bylo realizovat projekt dvakrát pro každou z nich. To by ale znamenalo, že na každém víkendu budou čtyři děti, což by bylo pro mou práci nevyhovující. Rozhodla jsem se tedy skupinu, která se víkendové dílny zúčastní, složit z pěti členů jedné skupiny a ze tří členů z druhé skupiny. Děti se napříč skupinami neznají, a tak jsem upravila začátek projektu. V programu jsem nejdříve nechala prostor pro prvotní rozkoukání a přidala seznamovací aktivity.

První skupina navštěvuje dramatický kroužek prvním rokem. Oplývá základními zkušenostmi a dovednostmi dramatické výchovy. Z první skupiny se zúčastnila Agáta (10 let), která působila na začátku roku tichým a plachým dojmem, což se ale po bližším seznámení s ostatními změnilo. Při práci ve skupinách převzala vůdčí odpovědnost a vedla skupinu správným směrem.

Štěpánka (8 let) je velice energické a zvědavé děvče. Při tvoření je šikovná a disponuje neobvyklou fantazií. Častokrát se však stává narušitelem tvorby. Ostatní děti provokuje a při zpětné reakci se urazí a utíká z učebny.

Honza (10 let) je na svůj věk velice chytrý a sečtělý. Herecky i improvizálně velice nadaný. Při práci s ostatními se moc brzy vzdává svých nápadů a přijímá raději nápad někoho jiného, třebaže není tak dobrý jako ten jeho.

Denisa (11 let) a Štěpánka (9 let), obě dívky jsou osobité a nápadité. Společně, však tvoří roztěkanou a těžko ukáznitelnou dvojici, která chce svým konáním prezentovat druhým svoji jedinečnost a získat jejich uznání. Na začátku roku bylo jejich chování pro ostatní přitažlivé. Postupem času se to změnilo a účastníci s nimi nyní nechtějí tvořit skupiny, protože k společnému tvoření mají nedbalý přístup.

Druhá skupina je tvořena z osmi členů ve věku 13 –15let, kteří navštěvují dramatický kroužek již třetím rokem. Letos je doplnila trojce 11letých dívek z důvodu jejich časových možností. Natálie (11 let) je aktivní a ve skupině funguje hodně individuálně. Kolektiv starších dětí jí příliš nesvědčí.

Zuzana (11 let) a Veronika (11 let), děvčata jsou kamarádky ze školy. Dobře se znají, mají podobné zájmy, při společné práci tvoří tým, který se doplňuje.

2.1.5.1 Vývojová specifika dané skupiny

Děti, které se účastnily programu jsou nyní ve středním školním věku. „*Střední školní věk trvá od 8-9 let do 11-12 let, tj. do doby, kdy dítě přechází na 2. stupeň základní školy a začíná dospívat (..).*“²⁶

„Školák ve svých úvahách nejraději vychází z vlastní zkušenosti. Dává přednost takovému způsobu poznávání, kdy se může sám přesvědčit o pravdivosti nějakého

²⁶VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005.s 237.ISBN 80-246-0956-8.

tvrzení.²⁷ V tomto věku jsou děti schopné se na určitou věc soustředit přibližně 10–15 min. Jsou schopné vnímat pocity ostatních a rozlišit, zda se jedná o pocity negativní, či pozitivní. „*Děti středního školního věku už nejsou tak egocentrické jako malí školáci a čím dál víc si uvědomují, že je třeba respektovat i zájmy jiných lidí, resp. různých skupin. V tomto období začínají klást důraz na rovnost požadavků i hodnocení, cení si férovosti a poctivosti.*“²⁸ Při vnímání různých situací, na ně nahlíží již více z realistického hlediska a nejsou, tak ovlivněni fantazií.

Ve středním školním věku jsou děti ještě velmi hravé, v oblíbě jsou stále pohádky, hranice mezi skutečností a fantazií mohou splývat. (Matějček, 1994). *Ve spojení s výkonem zájmových činností se začíná více projevovat nadání, které umožňuje podávat v některých oblastech výborný, v případě talentu dokonce vynikající výkon* (Rozsypalová, Čechová, Mellanová, 2003).

Velmi důležitou součástí, tohoto období je role vrstevníka. „*Potřeba kontaktu s vrstevníky je považována za jednu z nejvýznamnějších potřeb školního věku. Vrstevnická skupina se stává významným socializačním prostředím. Ve vrstevnické skupině je dítě jedním z jejich členů, musí přijmout určitá pravidla a zároveň je individuální specifickou bytostí* (..).“²⁹

²⁷VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. s 243. ISBN 80-246-0956-8.

²⁸VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. s 303. ISBN 80-246-0956-8.

²⁹VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. s 292. ISBN 80-246-0956-8.

2.2 Realizace a reflexe projektu

Cíle:

- Využití metod dramatické výchovy jako prostředku k orientaci v oblasti ekologie a podnícení zájmu o ni.
- Rozvíjet schopnost dětí převést své dojmy a prožitky do uměleckého tvaru.
- Uvědomit si význam přírody v našem životě.

2.2.1 Sobota

1. Výprava

Cíle činnosti:

- Seznámit účastníky s konceptem víkendu – „*Startovací bod*“.³⁰
- Rozdělit jednotlivé odbornosti.
- Vyplnit o sobě základní informace do cestovatelského deníku.

Délka činnosti: 20 min

Pomůcky: tabule, cestovatelské deníky

Průběh činnosti:

Účastníci sedí u společného stolu. Před nimi je tabule s nápisem „Výprava na severní pól – po stopách medvěda Kumy.“. Pedagog jakožto „*učitel v roli*“ se stává vedoucím výpravy a oznámí účastníkům, že byli vybráni, aby se putování také účastnili. Prvním bodem se stává plánování, jehož cílem je seznámit účastníky s jednotlivými odbornostmi (ekologie, zvířata, rostliny) a tím, co obnášejí. Každý z účastníků dostává svůj cestovatelský deník, na jehož obal si napíše odbornost, kterou si vybral. Poté na první straně deníku vyplní základní informace o sobě (oblíbené místo, oblíbené zvíře, oblíbená rostlina a čím může přispět na naší výpravě).

Reflexe činnosti:

Prvotní informace, o kterých jsem chtěla účastníky informovat, jim byly sděleny ještě před seznámením mezi skupinami. Tento krok hodnotím jako velice funkční. Mezi tím, co účastníci pracovali na svých obalech deníků, opadla ve skupině nervozita z neznáma a děti spolu pomalu začínaly komunikovat. Před výběrem jednotlivých odborností jsme si o každé z nich řekli – čím se zabývá, co obnáší a definovali jsme si její důležitost. Měla jsem obavy, zda při rozdělování nedojde k situaci, kde by většina účastníků chtěla jednu stejnou odbornost. Avšak jejich rozdílné zájmy, umožnily rovnoměrné zastoupení každé z nich. Jestliže by došlo k situaci, kdy by více účastníků chtělo jednu odbornost, přistoupila bych k jejich losování.

³⁰VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s 98. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

2. Představení členů výpravy

Cíle činnosti:

- Seznámit mezi sebou vzájemně účastníky.
- Naslouchat ostatním.

Délka činnosti: 15 min

Pomůcky: cestovatelský deník

Průběh činnosti:

Každý z účastníků představí sebe pomocí otázek, na které odpověděl v deníku a svou odbornost.

Reflexe činnosti:

Vzájemné představení bylo pojato jako oficiální představení členů, kteří se zúčastní výpravy na severní pól. Vzhledem k tomu, že výpravu tvoří dvě skupiny, kde se v každé z nich účastníci navzájem dobře znají, nebála jsem se je dostat do situace, kdy je každý sám v prostoru a je na něj upřena všechna pozornost. Celá činnost fungovala dobře. Účastníci se nebáli vystoupit a představit se.

3. Trénink postřehu

Cíle činnosti:

- Rozehřátí se – „warming up“.³¹
- Naladění se na skupinu.
- Zapamatování jmen.
- Trénink hrubé motoriky.
- Schopnost koncentrovat se.

Délka činnosti: 15 min

Pomůcky: papírové koule

Průběh činnosti:

Všichni stojí v kruhu. Jeden z účastníků dostává papírovou kouli, vybírá si a oslovuje jiného účastníka jménem. Jakmile se mezi nimi objeví oční kontakt, může první kouli hodit druhému. Stejným způsobem se dostane koule ke všem v kruhu. Další fází této činnosti je vytvoření jedné trasy koule, tak aby opět obešla všechny účastníky. Jestliže koule nepadá a proces házení plynule pokračuje po zvolené trase, vhodí vedoucí další

³¹VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008.s 98. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

kouli, která opět obkresluje trasu. Dle schopností účastníků může vedoucí vhadzovat další koule.

Reflexe činnosti:

Tuto aktivitu jsem zařadila především proto, že ji účastníci obou skupin dobře znají a v průběhu roku nám dobře posloužila, jako nástroj pro lepší koncentraci na následující práci. Činnost proběhla nad mé očekávání. Při práci s touto aktivitou v průběhu roku častokrát zařazuji obměnu na vypadávání, protože se osvědčila jako dobrý motivátor pro absolutní soustředění. Při víkendové dílně však nebylo vypadávání třeba. Účastníci byli stále ve střehu, koule házeli opatrně a při vhadzování dalších koulí se snažili mezi jednotlivými hody udržovat stejný rytmus. Nakonec se nám podařilo v koloběhu udržet sedm koulí.

4. Tajné hledání – četba prvního dopisu

Cíle činnosti:

- Být schopen nereagovat a nedat na sobě znát radost a změnu energie při nalezení dopisu.

Délka činnosti: 15 min

Pomůcky: dopis

Průběh činnosti:

Na částečně viditelném místě je schován dopis. Úkolem účastníků je dopis hledat. Jakmile ho někdo zahlédne, nesmí na sobě (ani v řeči těla) dát najevo jeho nalezení. Pokračuje tedy v hledání dál, tak jako by ho nenašel. Aktivitu ukončuje pedagog ve chvíli, kdy má dojem, že všichni dopis našli.

Reflexe činnosti:

Účastníci dostali pokyn, že v této místnosti nám Kuma nechal dopis. Jeho hledání musí být tajné, aby nebylo vyzrazeno místo uschování. Všichni se do hledání pustili s nadšením. Opravdu se snažili nedat na sobě znát radost z objevení. Začali dokonce vymýšlet různé herecké etudy, při kterých komentovali následné hledání. Poté, co byl dopis objeven všemi účastníky, jsme zavřeli oči, aby místo uschování zůstalo anonymní a jeden z účastníků byl pověřen jeho donesením. Já jakožto vedoucí jsem dopis přečetla a výprava měla mezi tím možnost si psát postřehy do svých cestovatelských deníků. Tuto možnost měli účastníci po celý víkend. Někteří si heslovitě zapisovali informace z dopisu, jiní si zapisovali velmi důkladně průběh každé aktivity, což se později ukázalo jako nepříliš vyhovující z důvodu časové náročnosti. Vznikaly plonkové chvíle, kdy si jeden z účastníků stále zapisoval a ostatní už byli připraveni posunout se v příběhu dál.

Dopis 1: první část

Milá výpravo,

zdravím Vás já medvídek Kuma. Nejdříve bych se vám rád představil. Jsem medvěd hnědý, který žije v Tatrách na Slovensku. Mám příbuzné po celé Evropě a také nějaké v Americe. Ale tady v tatrách žiju se svojí babičkou Ayko. Jsem celý hnědý a na to, že jsem docela mohutný, jsem velmi dobrý běžec. Dřív jsem celé dny pobíhal po lese, ale od doby, co se tu chodí procházet turisté, kteří křičí jak na lesy, přes den ležím a chodím běhat až v noci, kdy tu žádní lidé nejsou. Na svůj denní řád jsem si už poměrně zvykl a žil jsem si docela bezstarostný život až do doby, kdy mi babička začala vyprávět o zlé příšeře El Niño

“Kdysi dávno na úsvitu věků, to si ještě medvídku nebyl na světě vypadala země úplně jinak než dnes. Tehdy tu žilo obrovské monstrum, které se jmenovalo El Niño. Podobalo se velkému ještěrovi a bylo schopno žít ve vodě i na suchu. Živilo se hlavně kamením a mělo neuvěřitelnou sílu. Když chodilo ozýval se vřdycky hrozný hluk, jak se mu ty balvany převalovaly v žaludku. Všichni tehdejší živočichové mu šli z cesty. Když El Niño kýchl, byla to taková raná, že vyvolala zemětřesení stromy se kácely a skály se sesouvaly do moře. Každý jeho krok zvedal písečné bouře. Jednou, když se zase El Niño nacpalo kamením, se mu udělalo špatně. Lehlo si na zem a upadlo do hlubokého spánku. A zatím, co spalo, uběhla staletí, tisíciletí, miliony let. Planeta se změnila a obludu pokrýl ledovec, ve kterém spí až dodnes. Jenže na zemi je teď stále tepleji a ledovce začaly tát. Až roztaje i poslední, ten, kde El Niño spí, obluda se probudí a způsobí strašlivou katastrofu.”

5. Seznámení s Kumou a příšerou El Niño

Cíle činnosti:

- Ztvárnit sochu pomocí částí těla a umět jí doprovodit zvukem a následně pohybem.
- Být schopen vnímat v prostoru pohyb ostatních.
- Spolupracovat v rámci celé skupiny.

Délka činnosti: 15 min

Průběh činnosti:

Jeden z účastníků jde do prostoru a vytvoří sochu nějaké části těla, o které si myslí, že má příšera El Niño. Postupně chodí další účastníci a společně tvoří jednotné tělo příšery. Poté postupně ozvučí a předvedou jednotlivě pohyb části, kterou ztvárňují. Dalším úkolem je systematicky rozpohybovat příšeru, jako celek. Nakonec se skupina pokusila ztvárnit náročnou situaci, kdy příšera spí na zemi, pomalu se probouzí, vstává a přechází do pohybu.

Reflexe činnosti:

Po přečtení dopisu si účastníci udělali základní obrázek o tom, kdo je Kuma. Naše pozornost se poté přesunula na příšeru El Niño. Popovídali jsme si o tom, jak taková příšera může vypadat a pustili jsme do jejího ztvárnění. Tato činnost nedělala účastníkům problém. I při rozpohybování těla se jim podařilo udržet jeho tvar. Na účastníky, kteří tvořili těžce se pohybující části, všichni ostatní brali ohled a přizpůsobili tomu tempo celé skupiny.

Dopis 1: druhá část

Z mnoha řek a jezer vypije vodu a tu pak vyplivne na druhé straně zeměkoule, kterou zaplaví. Ti, co nezhynou suchoparem, budou pohlceni vodou. Nikdo není na takovou pohromu připraven. Zbývá už jen velmi málo, než ledy úplně roztají. Já jsem poslouchal a ptal jsem se proč se Země otepluje, jestli ji zahřívá nějaký medvěd? A babička říkala: "Kdepak Kumo, to dělá příroda a lidé". Země se vždycky měnila a život se změnám přizpůsoboval. Teď se ale mění rychleji a za padesát let možná ledovce úplně zmizí. "A pak se probudí El Niño!" řekl jsem. "To bude velmi těžké pro lidi i zvířata" povzdechla si babička Ayko. "A na severním pólu o obludě vědí?" "Nevím, ale jisté je, že pro mnoho zvířat je to známa věc. Slyšela jsem, že na polárním kruhu mají rok od roku větší a větší starosti. Léto přichází stále dříve než obvykle a ledy tají rychleji." "Tak co budeme dělat?" ptal se jsem se. "Hlavní je obludu neprobudit. Jenže lidé, kteří planetě vládou jsou sobečtí a zdraví přírody je zajímá jen velmi málo. Potřebují k životu mnoho věcí, bez kterých se my medvědi obejdeme. Například zvířata si v noci svítí měsícem a ve dne sluncem. Ale lidé potřebují ke svícení tisíce dalších malých sluncí. Na lidi si vůbec dávej pozor. To jsou ti, co chodí po lese, křičí a trousí za sebou odpadky. Na severním pólu však má proběhnout konference, kde se budou probírat způsoby, jak příšeře zamezit v tom, aby se opět probudila. Je potřeba, aby se na konferenci objevil od každého zástupce druhu zvířete alespoň jeden. Já už jsem velice stará a cestu bych nezvládla. Budeš se muset na konferenci vydat ty...". A tak se stalo. Vydal jsem se na cestu.

Diskuze:

Po dočtení dopisu účastníci vyplnili otázky v deníku. Pro všechny v něm byla společná otázka: „*Je něco, co bych na světě chtěl změnit? Proč bych se vydal na konferenci já?*“. Další otázka se lišila dle jednotlivých odborností: „*Je něco, co bych změnil pro lepší ekologii/ zvířata/ rostliny?*“

Poté jsme se všichni přesunuli do kroužku na koberec a přečetli si své odpovědi. Tuto část považuji za jednu z nejzajímavějších z celého víkendu. Účastníci nabídli nespočet zajímavých témat k diskuzi. První účastník na otázku „*Co by chtěl ve světě změnit?*“ odpověděl, že by zastavil těžbu ropy. Od těžby ropy se rozvinula diskuze k plastovým hračkám, které se z ní vyrábí. Účastníci vyjadřovali názory, že hračky jsou často rodiči z dobrého úmyslu koupeny, děti je nevyužijí a hned končí v popelnících. Na to jiný z účastníků odpověděl, že když končí v koši je to ještě dobré a udal příklad

znečišťování oceánů plasty. Od znečišťování plasty jsme se zpět vrátili k ropě, která při těžbě častokrát unikne do oceánů, kde vlivem toho umírají rozsáhlé ekosystémy. Dále jsme se dostali k záplavám v Austrálii, které jsou dle dětí způsobené globálním oteplováním.

Mezi odpověďmi bylo význačným a aktuálním tématem jídlo ve školních jídelnách. Uvědomovali si fakt, že se každý den vyhodí několik desítek kilogramů nezkonzumovaného jídla. Dostali jsme se také k příšeře El Niño, kterou děti braly jako alegorii na globální oteplování. Při té příležitosti jsme si povídali o tom, co to globální oteplování vlastně je. Položili jsme si otázku, zda já jako jedinec se na něm podílím.

Potom, co proběhla nad moje očekávání obsáhlá debata, jsem měla obavy, zda jsem při přípravě dílny nepodcenila znalosti dětí. Jestli pro ně témata, která jsem vybrala a způsob, jakým jsme se jich měli dotýkat, bude dostačující. Zda nebude příliš plochý, nic neříkající, amatérský. Později se však ukázalo, že děti o problematice mají povědomí, protože názory na ní slyší a přejímají od svého okolí, ale v praktickém světě je opomíjí.

Přesun:

Účastníci se chytili za ruce, zavřeli oči a následovali svého vedoucího. Motivací pro nás byl fakt, že Kuma se na cestu vydal v noci a musel se řídit instinktem.

6. Záludný kopec – získání dopisu

Cíle činnosti:

- Schopnost se společně rozhodnout pro jedno řešení.
- Umět analyzovat pohyb druhého a zopakovat jej.

Délka činnosti: 15 min

Průběh činnosti:

Účastníci se rozdělí do skupin dle daných odborností. Každá skupina dostane papírek se zadáním situace. Jejich úkolem je vymyslet způsob, jak situaci vyřešit. Ten předvedou ostatním skupinám a ty se jej pokusí co nejpřesněji zopakovat.

Reflexe činnosti:

Poslepu jsme se společně dostali k dlouhým širokým schodům, na jejichž vrcholu byl uschován další dopis od Kumy. Účastníci se rozdělili do skupin dle odborností. Skupina odborníků na zvířata dostala obrázek s tajenkou, kde měli za úkol vymyslet způsob, jakým se všichni dostaneme přes první schod. Schod totiž obývají malý králíček, kteří jsou velice plaší, a my je nechceme z jejich domova vyhnat. Skupina vymyslela, že se staneme malými králíčky a schod přehopkáme stejně jako oni. Pohyb následně předvedli a ostatní skupiny je stejným způsobem následovali.

Skupina odborníků na rostliny měla vymyslet způsob, jak se dostat přes louku plnou krásných a vzácných rostlin. Způsob, který skupina vymyslela, mě zprvu velice zarazil

(vypadal nebezpečně). Jejich řešení bylo vyskočit na okraj schodu tak, že na místo, kde byly imaginární rostliny, by vůbec nevstoupili. Nakonec jsme se všichni ve zdraví zvládli dostat i přes druhý schod.

Třetí skupina, kterou tvořili odborníci na ekologii celkově, měla za úkol vymyslet způsob, jak získat dopis tak, abychom co nejméně poničili rostliny, které jsou domovem a potravou pro mnoho živočichů. Skupina došla k závěru, že nejlepším řešením bude poslat pro dopis jen jednoho, abychom zbytečně netvořili další a další šlápoty. Předtím, než jsme si dopis přečetli, jsem se děti zeptala, zda jezdí na výlety do přírody. Většina dětí jezdí s rodiči do lesa, na skály a do národních parků. Věnovali jsme tak chvíli zásadám, jak se v přírodě (ne)chovat. Nejdůležitější zásady byly pro účastníky: nezahazovat obaly od jídla, nekřičet, v chodit po vyznačených cestách, nerozdělávat oheň, neničit květiny a houby.

Dopis 2:

Bloumal jsem lesem a vesele si zpíval. Utrhl jsem si lesní plod, podrbl se o strom a těšil jsem se na nové dobrodružství. Brzo se ale začalo stmívat a byl jsem z té cesty tak unavený, že jsem si řekl, že si na chvíli lehnu do křoví a odpočinu si. Když tu se z vedlejšího křoví ozvalo: “Buch-buch-buch!”. Docela mě to vyděsilo, a tak jsem se celou noc strachy ani nepohnul. Ráno začalo vycházet slunce a já jsem si všiml, že z vedlejšího křoví kouká chlupatý ocásek. Osmělil jsem se a se zatajeným dechem jsem nahlédl za křovisko. Stočená v klubíčku tam ležela vyděšena liška. To děsivé bouchání byl tlukot jejího srdce. Liška, která zabloudila, se v noci uložila kousek ode mě. Moje funění ji ale vyděsilo a hrůzou se jí rozbušilo srdce. Liška na mě promluvila: “Ty si mě vyplašil...”. Já jsem si k lišce čuchnul a podotkl jsem, že pěkně páchne. Liška na mě spustila: “Jak to? Já jsem náhodou velmi vzácné zvíře. Můj kožíšek krásně voní, a to proto, že se živím výhradně květinami. Pojmenovali po mě vzácný parfém Fleur de Nuet, což znamená květina noci. Byla jsem v Paříži, kde jsem točila reklamu na zmiňovaný parfém.”. “A co tedy děláš tady v křoví?” zeptal jsem se a liška začala vyprávět. “Musela jsem utéct z vědecko-zoologického ústavu, kde jsem byla držena v kleci. Staral se o mě celý tým, který mě neustále studoval, dělal na mně pokusy a psal o mně odborné články. Nejhorší ale bylo to, že mě neustále voněli různými parfémami, které mě svédily, a dokonce mi po nich vypadaly i nějaké chloupky. Jednou ke mně přilétla veverka, která propašovala pilník v kapse a mohla jsem utéct. Tak a teď jsem tady...”.

Reflexe:

Společně jsme si převyprávěli, co jsme se z dopisu dozvěděli, jaká jsme našli fakta a jaké máme domněnky. Jeden z účastníků podotkl, že liška je pěkně nafoukaná. Jiný z účastníků oponoval, že její reakce byla důsledek toho, že ji Kuma nejdříve urazil. Přibýlo nám tak další téma k diskuzi – obranné mechanismy. Mluvili jsme o tom, jak se cítíme, když nás někdo urazí a jaké jsou naše reakce.

7. Živé obrazy

Cíle činnosti:

- Schopnost vcítit se do postavy lišky.
- Ztvárnit její pocity pomocí obrazu.

Délka činnosti: 10 min

Průběh činnosti:

Účastníci chodí po venkovním ohraničeném prostoru, který rovnoměrně zaplňují. Při učitelově tlesknutí zastaví a vytvoří ze svého těla sochu lišky v situaci, kterou učitel popíše. „*Jak se liška cítila, když zářila na červeném koberci? Jak se liška cítila, když byla zavřená v kleci? Jak se liška cítila, když měla možnost uprchnout?*“. Všichni se snaží svým tělem vystihnout pocity postavy a na pokyn učitele sochu na chvíli rozžijí.

Reflexe činnosti:

Pro tuto činnost byla velice důležitá předešlá reflexe, díky které jsme mohli společně pohovořit o situacích, ve kterých se liška nacházela. Díky tomu si účastníci při rozžívání dokázali lépe uvědomit to, co liška cítila. V krátkých větách vystihli její pocity. Mluvili jsme také o tom, jaký názor mají na testování na zvířatech a co vše o něm vědí. Jeden z účastníků hovořil o tom, že maminka kupuje jen přírodní kosmetiku, která není testována na zvířatech. Rozvinula se tak diskuze o tom, které výrobky jsou a nejsou na zvířatech testovány. V rychlosti jsem vzala do ruky mobil a společně jsme se na internetu podívali. Poté co jsme našli seznam značek, které na zvířatech testují. Bylo na účastnících vidět, že si oddechli, že takové značky doma nemají. Ukázali jsme si také označení produktů (certifikát HCS, HHPs), které nejsou testovány na zvířatech. Poté jsme se přesunuli na další aktivitu.

8. Reklama na dokonalý parfém

Cíle činnosti:

- Uplatnit kooperaci ve skupině.
- Shodnout se na jedné možnosti.
- Vytvořit ucelenou etudu.

Délka činnosti: 40 min

Průběh činnosti:

Účastníci vytvoří dvě skupiny tak, aby v každé skupině byl nejméně jeden zástupce od každé odbornosti. Společně vytvoří reklamu na dokonalý parfém. Dostávají také pokyny, jaké informace má reklama obsahovat – název parfému, jakým způsobem, z čeho a za jakých podmínek byl vyroben.

Reflexe činnosti:

Každá skupina si vybrala své místo, na kterém vytvářela reklamu. Jedna skupina si vybrala kopeček se skluzavkou, kterou také využila při prezentaci. Druhá skupina si vybrala venkovní stánek se stolem. Obě skupiny při tvoření spolupracovaly a prezentace obou reklam byly povedené. Jejich parfémy byly vytvořeny z květin a lesních plodů. V obou skupinách zaznělo, že nejsou testovány na zvířatech. Jeden z parfémů byl dokonce určen jak lidem, tak jejich domácím mazlíčkům.

Zápis do deníku:

Po prezentaci obou skupin si účastníci vyplnili do svého cestovatelského deníku odpovědi na otázky: „*Jaký by měl být dokonalý parfém? Jaký by rozhodně neměl být?*“. Vytvořili také návrh lahvičky. Odpovědi jsme si následně přečetli.

9. Jsem beru

Cíle činnosti:

- Zamyslet se nad tím, co všechno se může nacházet v lese.
- Umět vytvořit sochu neživých věcí z vlastního těla.

Délka činnosti: 15 min

Průběh činnosti:

Jeden z účastníků vstoupí do prostoru a vytvoří sochu něčeho, co můžeme nalézt v lese. Následně vstupuje druhý účastník a vytvoří sochu, která se nějakým způsobem vztahuje k té první. Poté přijde třetí účastník a dotvoří obraz tak, aby korespondoval s oběma účastníky. Nakonec první z účastníků vystoupí z obrazu, prohlédne si ho a určí, kterou další sochu z obrazu vyjme. V prostoru zůstává jeden, který si uvědomí postavení svého těla, které již není závislé na ostatních. Svě postavení nemění, nechává se jím inspirovat. Vytváří tak sochu novou a pojmenovává ji. Celý koloběh se opakuje, než se vystřídá celá skupina.

Reflexe činnosti:

Po obědě jsme se přesunuli na travnatý plácek se stromy. Po první soše, kde se nacházel houbař, jsem upravila pravidla – nesmí se jednat o zvířata a lidi. Účastníci nejdříve vytvářeli stromy, rostliny, později se dopracovali k plechovkám, gumám od auta, ostatním odpadkům, což byl také můj záměr. Při této aktivitě jsem mohla být více důsledná a apelovat na větší konkrétnost. Jakmile účastník vytvořil např.: houbu, měla jsem se doptat, o jakou houbu se jedná. Takto byla aktivita zdlouhavá, ne moc zajímavá a jednotlivé vstupy účastníků nebyly tak dynamické, jak bych si představovala. Vhodnější variantou by bylo vytvoření společného obrazu lesa. Poté jsme si přečetli další dopis, který jsme našli na stromě.

Dopis 3

S liškou jsem se rozloučil a putoval jsem dál. Dostal jsem se na okraj lesa, kde jsem uviděl medvěda, který vyjídá pytlík brambůrek a nařiká, že ho bolí břicho. Zastavil jsem se u něj a říkám mu: “To nevíš, že medvědi brambůrky nesmí?”. Medvěd mi odpověděl:

“Proč bych nemohl brambůrky? Jsem zvíře, co žije v lese, a to, co je v lese, je přeci k jídlu.”. Jeho odpověď mě šokovala, avšak vzpomněl jsem si na to, co mi vyprávěla babička Ayko. Říkala mi totiž o jedné medvědí tlupě, která zlenivěla a stala se závislá jenom na turistech. Jedli to, co turisté v lese vytrousili. A úplně přestali lovit...

Zápis do deníku:

Po dočtení dopisu jsme obdrželi seznam odpadků, které Kuma posbíral po lese, aby je náhodou nesnědl nějaký další medvěd. Společně jsme došli k závěru, že nejlepším způsobem, jak s odpadky naložíme, bude jejich vytřídění. Každý z účastníků si vzal svůj deník, ve kterém měl předepsané barvy, které označují kontejnery pro tříděný odpad. Společně jsme si k barvám dopsali materiály, které k nim patří.

10. Pantomima

Cíle činnosti:

- Zacházet s imaginární rekvizitou.
- Spolupracovat a domlouvat se při práci na etudě.
- Rozvíjet schopnost výrazu pohybem.

Délka činnosti: 30 min

Průběh činnosti:

Účastníci vytvoří dvojice. Každá z nich dostane na papírku napsané tři odpadky z Kumova seznamu. Jejich úkolem je vymyslet pantomimickou etudu a zacházet s imaginárním odpadkem tak, abychom mi ostatní poznali, o co se jedná. Po uhádnutí předmětu si společně řekneme, do jakého kontejneru patří a zapíšeme jej do deníku k příslušné barvě.

Reflexe činnosti:

Aktivita splnila svůj účel. Při zadání jsem měla být konkrétnější. Některé dvojice vymýšlely etudy, při kterých daný předmět používají, jiné dvojice se daným předmětem stávaly. Skupina měla pracovat na každém ztvárnění předmětu společně. U jedné skupiny si účastníci předměty rozdělili a předváděli je každý zvlášť. Což považuji za svou chybu. Měla jsem se ujistit, zda všichni pochopili zadání správně. Při rozmýšlení, kam jaký odpadek patří, jsme se dostali také k tomu, že je důležité, aby na něm nebyla mastnota – krabici od pizzy jsme tedy zařadili do směsného odpadu.

Dopis 3 druhá část

Nevěděl jsem si rady, co s tou spoustou odpadků mám dělat. Byl jsem ale na kraji lesa, kde měl chatu místní hlídač a u chaty měl barevné kontejnery, na kterých

bylo napsáno, kam co patří. Odpadků bylo ale hodně a ty velké plastové láhve se mi tam nepodařilo dát všechny...

Diskuze:

Po dočtení dopisu jsme vedli diskuzi, co by Kuma s odpadky mohl udělat, aby se do kontejneru vešly. Bohužel účastníky nenapadla možnost láhve zmačkat. Přidala jsem tedy krátkou aktivitu, kdy dva účastníci sami ze sebe vytvořili kontejner a jeden z účastníků tvořil nafouknutou láhev. V tuto chvíli už děti napadalo láhve zmačkat, a tak byly pověřeny, ať tak učiní. Činnost účastníky bavila, přidali jsme tedy do kontejneru další láhev.

Přesun:

Pro přesun na další místo jsem využila obměnu hry "cukr, káva, limonáda". Stala jsem se hlídačem, který hlídá les, aby mu tam nezvaní hosté nedělali paseku. Jakmile se účastníci dostali až ke mně, obdarovala jsem je čtvrtým dopisem.

Dopis 4

Milá výpravo,

po cestě jsem zabloudil a ocitl se na ostrově. Putoval jsem a najednou jsem spatřil zvíře, které jsem ještě nikdy v životě neviděl a ani o něm neslyšel. Naše setkání bylo velice zajímavé! Rád bych vám o něm vyprávěl, ale protože jsem se ztratil, přišel jsem o spoustu času... Nechám vám tedy prostor pro fantazii a jediné, co vám prozradím je to, že jeho jméno je Dada...

11. První setkání Doda a Kumy

Cíle činnosti:

- Rozvíjet tvořivost a fantazii.
- Schopnost vstoupit do role.
- Naslouchat druhému a vystihnout smysl jeho promluvy.
- Vytvoření ucelené etudy.

Délka činnosti: 40 min

Průběh činnosti:

Účastníci jsou rozděleni do dvojic. Společně se zamyslí nad tím, jak takový Dodo vypadá, jaký je, zda umí mluvit atd. Poté vymyslí etudu, jak mohlo vypadat setkání Kumy a Doda.

Reflexe činnosti:

Při přípravě dílny jsem přemýšlela, zda děti budou vědět, kdo Dodo byl. Chtěla jsem jim nechat při tvorbě více prostoru pro fantazii. Rozhodla jsem se tedy pro malou obměnu Dodova jména na Dada. Účastníky jsem však podcenila a po přečtení dopisu mě začali opravovat, že to není Dada ale Dodo. Společně jsme si popovídali, o koho se jedná, aby i účastníci, kteří nevěděli, byli před samostatnou prací v obraze.

Díky možnosti využití různých částí venkovního prostoru DDM vznikaly různorodé etudy, kde hrál prostor svoji roli. V některých etudách byl Dodo plachý a mluvil vymyšleným jazykem. Jinde se zase s Kumou spřátelili a povídali si o tom, kam se každý z nich chystá.

Na závěr sobotního dne jsme utvořili kruh a každý si do něj mohl sáhnout a imaginárně si vzít dojmy, pocity a zkušenosti, které si z dnešního dne chce uchovat.

2.2.2 Neděle

V neděli ráno jsme se sešli v učebně, kde jsme určili nosiče batohu, který se postaral o kontrolu potřebného vybavení a vydali se hledat další dopis. Při hledání jsme procházeli celý areál a všímali si květin, plevelů a stromů, které jsou kolem nás a pojmenovávali je. Nakonec jsme objevili dopis na okrasné skalce.

Dopis 5

Po dlouhé cestě mě už docela bolely tlapky. Řekl jsem si tedy, že si je osvěžím v potůčku, když se ozvalo hlučné čvachtání a z lopusí vyskočil oranžový žabák ... “No jéje, tebe jsem tady ještě nevyděl, ty jsi tu nový?” “Kde bych byl nový, já pocházím ze Slovenska a cestuji na arktickou konferenci na severní pól.”. “No tak co děláš u nás v pohádce?” “V pohádce? Já jsem zabloudil a najednou jsem se ocitl tady a po cestě jsem akorát potkal nějaké zvláštní zvíře, co zakřičelo - já jsem Dada - a uteklo...”. “Jo náš Dodo, ten je tu už od 17.století. Je to pták, co neumí létat a žil na ostrově Mauricius. Po svém objevení lidmi, přežil jen 80 let, a právě lidé způsobili, že vyhynul. Poničili mu lesy, které obýval a také přivezli na ostrov zvířata, před kterými se nemohl bránit. Tak to ve světě chodí pořád. Nějaký problém, například moje komunita oranžových žabáků, si spokojeně žila v oblačném pralese u Monteverdie, až nás civilizace malém vyhubila. Zkazila nám náš domov, voda začala hnít, také vzduch byl špatný. Napadli nás neznámí paraziti. Raději jsme my členové ohrožených druhů utekli do pohádky. Lidé si myslí, že jsme vyhynuli. To jsme jim ale vypálili rybník! No nic já už musím skákat dál... nic se neboj, jestli máš na světě ještě nějaké příbuzné, pohádka brzo zjistí, že sem nepatříš a vrátí tě zpět na tvou cestu na severní pól. Tak kvak!”.

Reflexe:

Po dočtení tohoto dopisu nastalo ze strany účastníků velké pobouření. Nemohli pochopit, jak by se Kuma mohl dostat do pohádky. Celou výpravu brali, jako skutečnost, ve které je přirozené, že zvířata mluví a my s nimi. Pohádka do reality však nepatřila. Proto bylo zprvu těžké převést diskusi k tématu ohrožených druhů. Avšak díky jedné účastnici, se kterou toto téma dosti rezonovalo, se nám to nakonec podařilo. Účastníci si byli vědomi například ohrožení netopýrů či slonů. Funkčnější variantou by místo pohádky mohl být ostrov, který lidmi zatím nebyl objeven.

12. Dokonalé prostředí

Cíle činnosti:

- Uvážit, co potřebuje žabák a Dodo ke svému životu.
- Rozvoj tvořivosti.
- Kooperace ve skupině.
- Upevňování jemné motoriky.

Délka činnosti: 30 min

Průběh činnosti:

Účastníci vytvoří dvě skupiny, tak aby v každé skupině byl nejméně jeden z každé odbornosti. Jedna skupina vytváří dokonalé prostředí pro žabáka na písčovišti. Druhá skupina u keřů ve vysoké trávě pro Doda.

Reflexe činnosti:

Nakonec se nepodařilo, aby v každé skupině byl od každé odbornosti jeden zástupce, jelikož písčoviště bylo na slunci, což bylo některým účastníkům nepříjemné. Skupiny jsem utvořila podle toho, komu nevadí být na slunci a kdo by se chtěl raději pohybovat ve stínu.

V prvé řadě účastníci diskutovali o potřebách jednotlivých zvířat. Při této aktivitě jsem chodila mezi skupinami a vyptávala se na části, které tvoří, a jak přispějí zvířatům k plnohodnotnému životu. V průběhu výstavby jsem si však všimla, že obě skupiny pro dotvoření atmosféry místa trhají živé květiny a keře ze skalky. Nechala jsem je a debatu, zda je to správně či ne jsem si nechala až na finální prezentaci míst.

Při prezentaci dokonalého prostředí pro žabáka nechyběl potůček a přehrada, aby měl neustále přístup k čisté vodě. Dále měl k dispozici tuň, nad kterou létaly mouchy, což mu zajistilo přísun potravy. Druhá skupina vytvářela prostředí pro Doda. Vytvořili schody na strom, na základě naší konverzace o důvodu jeho vymření, kterým byla nemožnost se ubránit predátorům, kteří byli dovezeni z jiných míst planety. Na závěr jsem otevřela téma trhání živých rostlin a stromů za účelem krátkodobého využití v tvorbě. Do diskuse jsem se angažovala

jen velice málo a spíše jsem nechala úvahu na účastnících. Argumenty se týkaly hlavně stromů, které se stejně musí zastříhávat, a rostlin, které se pěstují pro potěšení lidí. Nakonec došli k názoru, že pokud se nejedná o chráněnou oblast nebo ohrožený druh rostlin a není-li utrnutí květiny záměrné plošné ničení, je to v pořádku. S tímto tvrzením jsem do jisté míry souhlasila, avšak podotkla jsem, že rostliny a stromy v areálu slouží pro potěšení návštěvníků, a to zejména v živém stavu. Dále také, že kdyby tímto způsobem uvažoval každý, zbyla by z okrasné skalky jen holá skála. Také jsem upozornila na fakt, že zahradník, který se o areál stará, vynaložil na údržbu areálu své síly a schopnosti, a my bychom si tohoto měli vážit.

13. Výroba vysněné stavby

Cíle činnosti:

- Svobodně rozvíjet a uplatňovat nápady.
- Práce s materiálem.
- Vytvoření představy a její uplatnění při tvoření s papírem.

Délka činnosti: 40 min

Pomůcky: papírová koule, lepenka, fixy

Průběh činnosti:

Každý účastník měl možnost vytvořit návrh stavby. Dostal papírovou kouli, ze které měl vyrobit stavbu, kterou by si přál mít na svém dokonalém místě.

Reflexe činnosti:

Poté, co jsme vytvořili dokonalá místa pro zvířata, jsme se zamysleli, jaké by mělo být dokonalé místo pro nás. Jestli už takové třeba existuje a co se na něm nachází. Účastníci měli za úkol vytvořit návrh projektu stavby, kterou by na dokonalém místě chtěli mít. Následně jsem každému účastníkovi dala papírovou kouli, která byla tvořena zmuchlanými papíry. Namítali, že z něčeho takového se nic vyrobit nedá. Postupně se ale každý z nich dal do práce a dvě děvčata se dohodla, že budou pracovat spolu na jednom projektu. Účastníci měli omezené množství lepící pásky, se kterou musel každý z nich nakládat tak, aby zbyla i na ostatní. V jednu chvíli mezi nimi vznikla menší rozepře, protože jeden projekt vyžadoval velké množství lepící pásky. Dohodli se tedy, že dívka, která potřebuje pásky nejvíce, počká, až ostatní dokončí své projekty a ona bude moci zbytek bez problému zužitkovat.

Ze zmačkaného papíru vznikla pozoruhodná díla jako lunapark, stavba obří berušky, v níž se nachází stánek štěstí, fontána z čokolády a další.

Další část aktivity:

Účastníky jsem informovala, že je tu možnost, aby se jejich sen stal skutečností. Jejich stavba může být opravdu postavena, avšak na území Doda, či

žabáka. Každý, kdo chce, aby byla jeho stavba vystavěna, může tak učinit, vzít ji a vyměnit, za nějakou část prostředí zvířat. Všichni účastníci začali brát své stavby a odcházet. Až na jednoho, který začal pokřikovat na ostatní, že přeci nemůžeme zničit jejich prostředí. Zastavila jsem ho a poprosila, ať se o svůj názor s námi podělí později. Bylo mi jasné, že v tu chvíli si paradox situace uvědomuje jako jediný a chtěla jsem nechat více prostoru pro uvážení i dalším. Skupina, která pracovala na pískovišti nepostavila stavbu žádnou. Jakmile došli na pískoviště a začali své stavby vyměňovat za potůček atp., vznikla mezi nimi diskuze o tom, že se v žabákově prostředí nenachází žádná část, kterou by ke svému přežití nepotřeboval. U druhé skupiny však dali Dodovi některé části pryč. Jejich silným argumentem byl fakt, že má jídlo ve stromu a ostatní nepotřeboje.

Diskuse:

Poté jsme se přesunuli do kroužku, kde jsme diskutovali o tom, jakou spojitost má výstavba nových budov s ohroženými druhy. Hledali jsme i jiné důvody proč dochází k vyhynutí některých živočichů. Dostali jsme se k pytláčení, které probíhá za účelem získání paroží, klů, rohů, masa, a napomáhá ke znečištění oceánů a plošnému kácení lesů. Na závěr si skupina zapsala své postřehy do deníků a odpověděla na otázku *“Co by mělo dělat mé vysněné město pro zvířata/rostliny/ekologii?”*.

Po obědě na nás čekal poslední dopis od Kумы.

Dopis 6

Milá výpravo,

pomalu se blížíme ke konci našeho putování, avšak určitě vás zajímá, jaká byla konference. Vše jsem si pro vás napsal, abych nic nezapomněl. Na konferenci byl opravdu od každého druhu nejméně jeden zástupce, tedy až na člověka, ten nedorazil ani jeden. Nevím, zda jste se mezi lidmi špatně domluvili nebo vyslaný člověk zabloudil. Mimo jiné konference byla velice přínosná, protože jsme společně sdíleli problémy, které nás trápí a ztěžují nám život. Než se s vámi rozloučím, rád bych vás poprosil, zda byste uspořádali konferenci pro lidi, aby se problémy, které sužují svět, dostaly mezi co nejvíce lidí.

Doufám, že se společně někdy setkáme. Pac a pusu Kuma.

14. Zpracování tématu

Cíle činnosti:

- Rozvoj vyjadřovacích schopností.
- Uplatnění nabytých vědomostí.

Délka činnosti: 60 min

Průběh činnosti:

Účastníci si vyberou téma, které budou chtít prezentovat na konferenci. Následně utvoří pracovní dvojice tak, aby spolu témata souvisela.

Reflexe činnosti:

Celý víkend nabídl mnoho témat, o kterých se účastníci dozvěděli nové informace. Většina z nich si ale pro konferenci vybrala téma, které si zapsali do deníku na začátku a byl to právě důvod, proč by se vydali na konferenci právě oni. Každá skupina měla k dispozici jeden předmět, který mohla při prezentaci tématu využít. Tuto možnost využily jen dvě skupiny. Skupina, která zpracovávala téma těžby ropy, využila dětskou vojenskou plastovou přilbu. A skupina, která zpracovávala téma s názvem "ignorace vůči přírodě", využila uschlou větev od stromu.

Účastníci na zpracování témat pracovali opravdu důkladně a měli možnost si informace ověřit na společném počítači. Jedna skupina se například pokoušela vypočítat, kolik kuřat se vyhodí za jeden oběd ve školní jídelně. Poté, co si dvojice témata zpracovaly, jsme si je přečetli a začali uvažovat, jaký formát konferenci dáme. Všichni účastníci (až na jednu dvojici) byli pro to, abychom společně uvedli konferenci, představili se dle jednotlivých odborností a témata prezentovali, vždy ve dvojicích, které si je připravili. Jedna dvojice byla proti, protože svoji přípravu podcenila a nevěnovala jí takové množství energie jako ostatní. Po přečtení všech témat začala pociťovat, že jejich práce není tak dobrá jako ostatních. Neměli na to vliv jejich kvality, kterými disponují, nýbrž fakt, že do toho dali opravdu jen velmi málo. Našli jsme tak kompromis, kdy se dvojice, která s konceptem nesouhlasila, stala moderátory a před prezentací každého tématu vytvořila krátké uvedení tématu v podobě osobních zkušeností s ním.

15. Příprava konference

Cíle činnosti:

- Převedení navržené koncepce do funkčního tvaru.

Délka činnosti: 90 min

Průběh činnosti: Nazkoušení konference.

Reflexe činnosti:

Společnými silami jsme vytvořili scénografii pro konferenci. Vyhledali znělku, která uváděla jednotlivé části. Každá dvojice si vymyslela pozice, ve kterých chce být představena. Vybrali jsme také vhodné osvětlení a dali se do zkoušení. Na přípravu konference jsem měla vyhradit více času. Vše jsme stihli ale pracovali jsme pod časovým nátlakem, což děti samy zmiňovaly v konečné reflexi.

16. Konference

Cíle činnosti:

- Zvládnout dramatický prostor.
- Vžít se do role moderátora/ odborníka.
- Být připraven improvizovat.
- Zvládnout přítomnost diváků.

Délka činnosti: 15 min

Průběh činnosti: Uvedení veřejné konference před diváky

Reflexe činnosti:

Samotná konference proběhla podle plánu. Děti si ji užily a do jednotlivých rolí šly s energií. Avšak při prezentaci jednotlivých témat někteří účastníci působili jako by četli článek, který jim někdo dal. Přisuzuji to nervozitě a nedostatku času na nazkoušení, protože vše, co měly děti napsané, šlo z jejich nabytých zkušeností a dojmů, které si pouze ověřily na počítači.

Závěrem celého víkendu si účastníci napsali poslední postřehy z konference do svých deníků, které jsme si vzájemně reflektovali. Domluvili jsme se, že na příběhu medvídky Kумы bychom chtěli pracovat v příštím roce. Nakonec si každý vybral fotografii z víkendu, kterou si vlepil do deníku.

2.2.3 Konečná reflexe

Pro projekt jsem si stanovila jako hlavní cíl vnímat potřeby zvířat a přírody stejně plnohodnotně jako ty naše. Zvířecí postavy, se kterými jsme se seznámili, zažili jsme s nimi různorodé situace a častokrát vstupovali do jejich kůže, nám napomohly brát zmiňované problémy vážně. Dalším cílem bylo vzbudit v účastnících zájem a ohleduplnost vůči zvířatům a přírodě. Jedním z cílů bylo také poukázat na možné negativní vlivy chování člověka vůči přírodě. Výše zmíněné cíle byly naplněny v dostatečné míře. Usuzuji tak především ze zápisů v cestovatelských denících, tvorby témat pro závěrečnou konferenci a z nadšení s jakým děti zaujalo samotné téma ekologie.

Dílnu v takovém časovém rozsahu jsem vytvářela poprvé. Zkušenosti jsem měla jen s kratšími útvary. To se také podepsalo na celkové struktuře programu. Realizaci jsem si také ověřila své pedagogické schopnosti. Určitě bych měla ve své pedagogické praxi dávat větší důraz na důslednost, a to ze strany mých instrukcí i plnění jednotlivých bodů ze strany účastníků. Můj přílišný apel na faktografii a naučnost programu, zapříčinil nedostatek dobrodružných momentů a ubral na dramatičnosti celého víkendu. Pociťovala jsem, že v mém vedení se často objevovaly návodné otázky, které nevedly účastníky k autentickému přemýšlení, nýbrž ke splnění mých zadání. Dalším zádrhelem v programu bylo množství témat, kterých jsme se dotýkali. Můj prvotní záměr byl, dotknout se každého tématu takovým způsobem, abychom si utvořili celkový obrázek v problematice týkající se ekologie. Na každé téma bylo vyhrazeno málo času, tím pádem jsme témata jen otevřeli, dozvěděli se základní informace, ale do hloubky jsme jej neprobrali. Také jsem se v projektu měla více zamyslet nad provázaností jednotlivých témat, aby si účastníci lépe uvědomovali spojitosti mezi nimi.

Víkend nám však ukázal, jaký vliv má na tvorbu složení skupiny dětí ve stejném věku. Přestože se účastníci mezi skupinami před začátkem programu neznali, již po první aktivitě se zbavili zábran a fungovali jako soubor, který spolu již dříve pracoval. Pracovali velice aktivně a tvořili plnohodnotný tým. Velkým pozitivem celého víkendu je fakt, že jsme vytvořili kompatibilní skupinu, která se bude vídat i v příštím roce.

Mým cílem bylo podnítit účastníky k zamýšlení se nad vztahy, které probíhají mezi lidmi, přírodou a zvířaty. I přesto že měl program své nedostatky, hlavně co se týče jeho struktury, považuji ho za úspěšný. Dílna se nerozpadla a byla funkční i v tomto prvotním stavu. Účastníci mohli propojit a využít své nabyté dovednosti z celého roku. Vyzkoušeli si poprvé stát před živým publikem. Téma ohleduplnosti ke zvířatům a přírodě je zajímavé již před programem, nyní se však tématu chtějí věnovat i nadále, a to v naší budoucí divadelní tvorbě. U příběhu medvídky Kumy by děti chtěly zůstat a poznat celý jeho příběh. Pro budoucí práci vidím pozitivum v základním naťuknutí témat, která nám příběh nabízí. Máme základní obrázek o každém z nich a

na něm můžeme stavět. Podrobněji můžeme projít každou situaci, ve které se Kuma nachází a témata rozdělit do jednotlivých lekcí a podívat se na ně z různých úhlů pohledu. Téma ekologie se nás drží i nadále. Děti samy apelují na zkouškách, abychom místo umělého světla využívali, jak jen to jde, světlo sluneční. Společně jsme vyměnili plastové kelímky v učebně za hrnečky a při použití papíru dbáme na zaplnění každé jeho části.

Závěr

Během tvorby a realizace dramaticko-výchovné dílny jsem využila dramaticko-výchovné metody pro podnícení zájmu o přírodu, zvířata a svět kolem nás.

Ve struktuře a v mém vedení se projevily některé nedostatky, které jsem si pojmenovala a považuji je za přínosnou zkušenost pro mou další pedagogickou praxi. V příštím vytváření programu bych se více soustředila na dramaticčnost a zúžila výběr témat. V závěru docházím i k úvaze, zda by celý program nefungoval lépe, kdyby byl tvořen technikou strukturovaného dramatu, která by zmiňované dramaticko lépe podpořila.

Důležité pro mě však je, že celý víkend probíhal v milé, tvořivé atmosféře, kde děti prohloubily své znalosti o ekologii a zaujal je příběh medvídka Kумы natolik, že na něm chtějí dále pracovat. Těším se až budu moci dětem představit všechny taje, které kniha nabízí. Považuji dílnu, tedy za začátek cesty, po které se společně s novou skupinou v příštím roce vydáme.

Seznam literatury

VÁCLAVKOVÁ, Tereza. *Jůlinka z veselé zahrádky*. 1. Praha: Trigo books, 2011. ISBN 978-80-260-1300-6.

KROLUPPEROVÁ, Daniela. *Mizící hmyzíci: pohádka*. Ilustroval Eva CHUPÍKOVÁ. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0470-1.

KROLUPPEROVÁ, Daniela. *Rybí sliby: pohádka*. Ilustroval Eva CHUPÍKOVÁ. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0016-1.

FOMBELLE, Timothée de. *Tobiáš Lolness*. Ilustroval François PLACE. Praha: Baobab, 2007. Bigbao. ISBN 978-80-87022-09-2.

GAARDER, Jostein. *Anna: bajka o klimatu a životním prostředí Země*. V Praze: Albatros, 2014. ISBN 978-80-00-03509-3.

SKALA, Martina. *Medvídek Kuma: nevšední putování na severní pól*. Praha: Mladá fronta, 2009. ISBN 978-80-204-2128-9.

VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

PATTERSON, Charles. *Věčná Treblinka: ve vztahu ke zvířatům jsme všichni nacisté*. vyd. 1. Praha: Práh, 2003. ISBN 80-7252-084-9.

CEPÁKOVÁ, E. *Rozšíření a ochrana živočichů v České republice. – Příroda*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2002. ISBN 80-86064-74-3.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

Seznam zdrojů

Skala Martina. *Čítárny – Příběhy, knihy, lidé* [online]. Dostupné z: <https://www.citarny.cz/autori-knihy/ilustratori-cesko/skala-martina>

ŠVIHLOVÁ, Veronika. Společenské hodnocení vivisekce: bakalářská práce. Pardubice: Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, 2009, Vedoucí bakalářské práce Mgr. Giuseppe Maiello, Ph. D

Svoboda zvířat (2001). Brožura – pokusy na zvířatech. Svoboda zvířat

Drtivý odpad | Česko v datech. *Česko v datech* [online]. Copyright © 2022, Česko v datech [cit. 26.06.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskovdatech.cz/clanek/69-drtivy-odpad-kolik-odpadu-vyprodukujeme-a-co-s-nim-v-cesku-delame/>
Zákon o odpadech č. 185/2001 Sb.

[online]. Dostupné z: <https://www.greenpeace.org/czech/o-greenpeace/>

<https://ekoskola.cz/cz>

[O nás – Svoboda zvířat \(svobodazvirat.cz\)](https://svobodazvirat.cz)

Fakta o klimatu. *Fakta o klimatu* [online]. Copyright © 2021 Otevřená data o [cit. 25.06.2022]. Dostupné z: <https://faktaoklimatu.cz/>

Přílohy

1. Fotodokumentace projektu

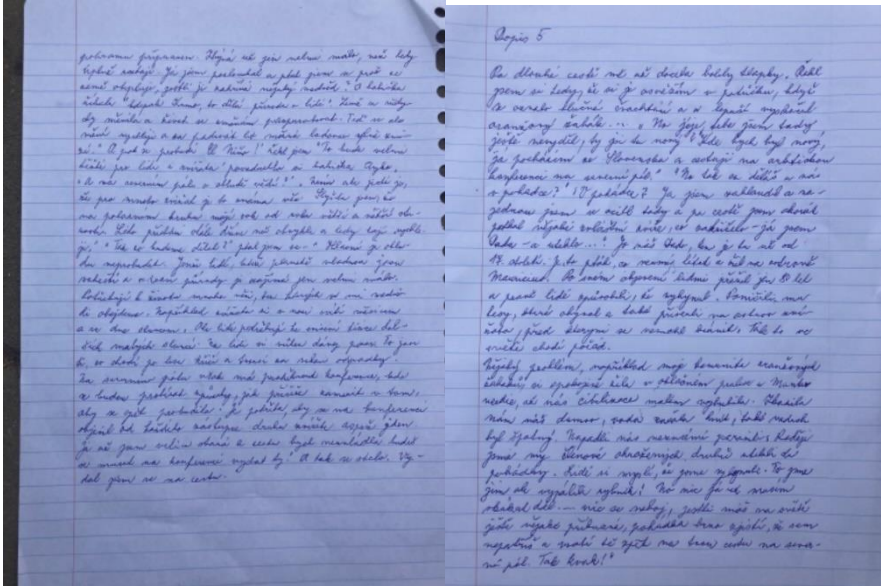
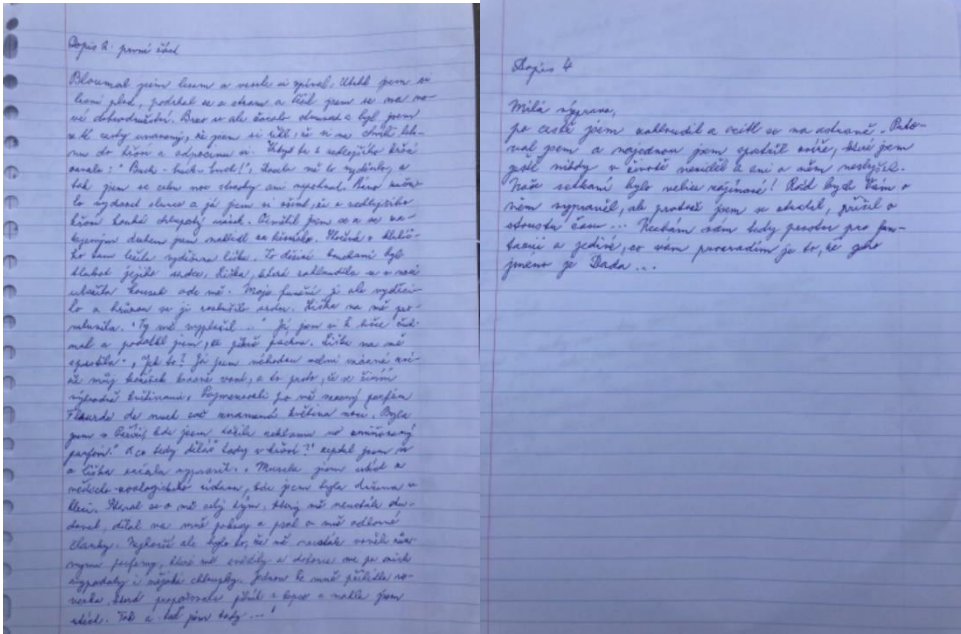
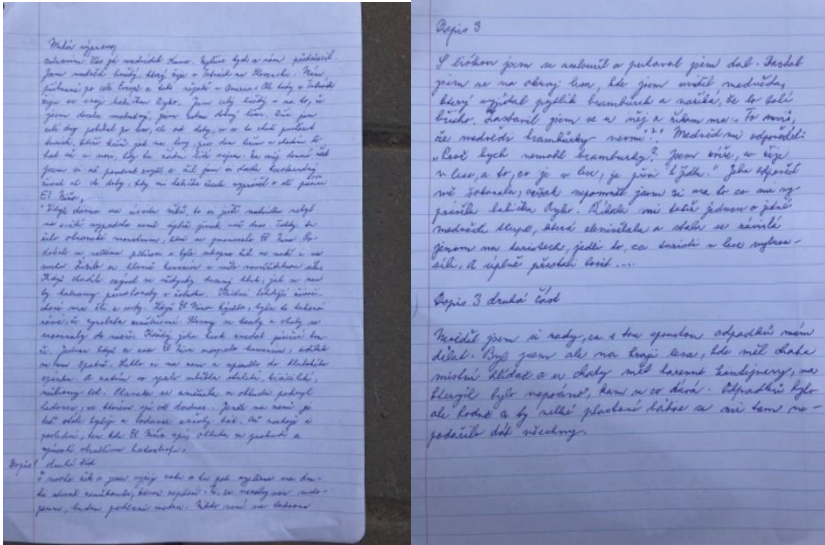




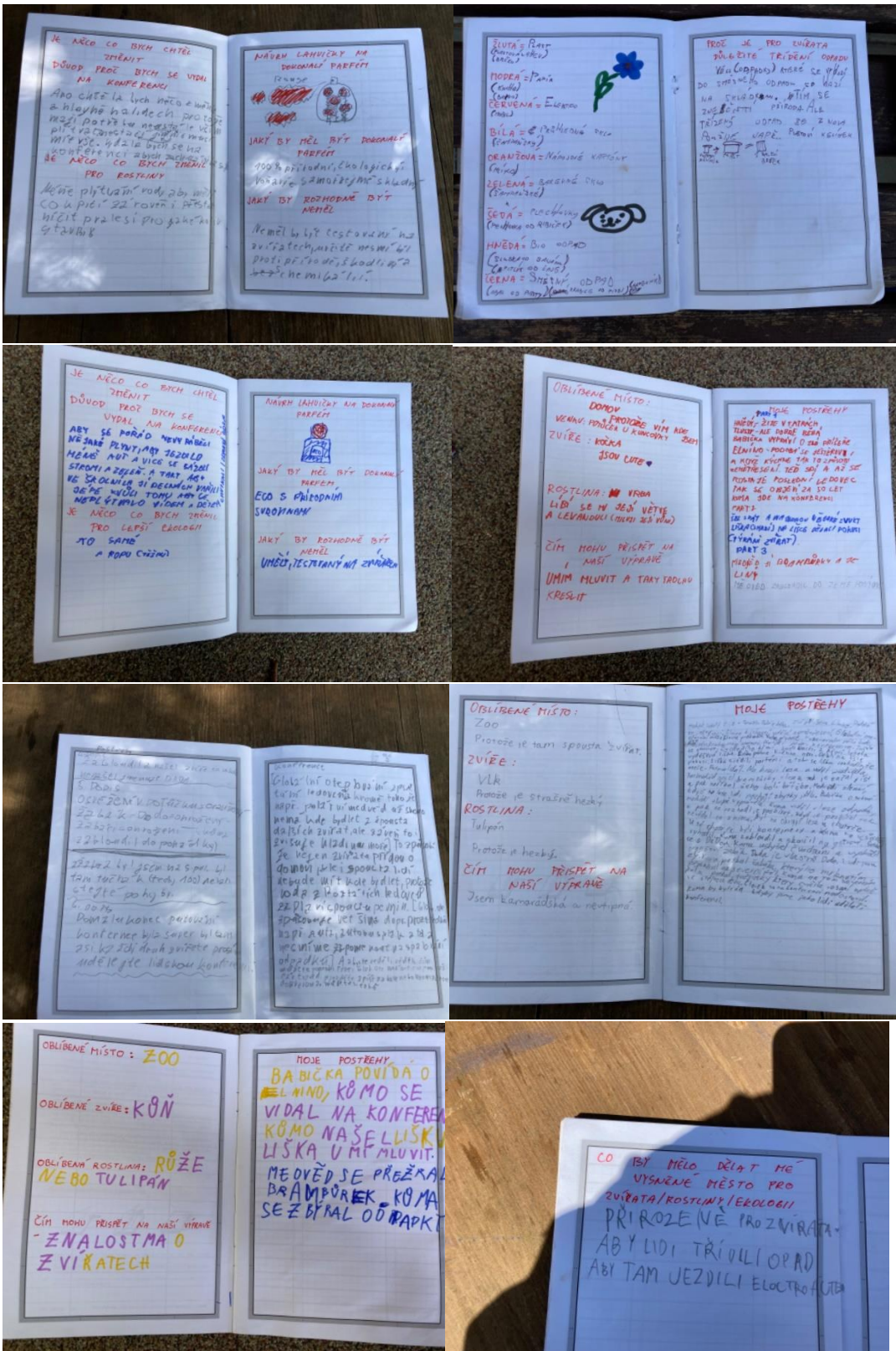
2. Fotodokumentace vysněných staveb



3. Dopisy



4. Záznamy cestovatelských deníků



ŽLUTA = PLAST FLAŠKA
BRKO
KNIŽKA
MODRÁ = APIR
ČERVENÁ = ELEKTR. ODPAD
BÍLÁ = PRŮHELDNÉ SKLO
ORANŽOVÁ = NÁPOJNÉ KARTON
ZELENÁ = BAREVNÉ SKLO
PLECHOVÝ
SĚDÁ = PLECHOVÝ
SLUPKA OD BANÁNU
HĚDĚÁ = BIO ODPAD
OBAL PASTY K APESNÍ
ČERNÁ = SMĚS ODPADŮ

PROČ JE PRO ŽIVĚNÍ DŮLEŽITÉ TRŘENÍ ODPADŮ
PROTOŽE SE MOHOU
ZAMOTAT DO RŮZNÝCH
PLASTŮ

CO BY MĚLO DĚLAT
MĚ VYSNĚNÉ MĚSTO
PRO ŽIVĚNÍ ROSTLIN
Mělo by být ekologické a čistší
ne zvířata by mělo být dobře
postarána.

1. Účel konference: AGI, 24.12.14
2. Účel konference: AGI, 24.12.14
3. Účel konference: AGI, 24.12.14

ŽLUTA = PLAST
BRKO
MODRÁ = PAPIR
MILNÁ
ČERVENÁ = ELEKTR. ODPAD
NOBIL
BÍLÁ = PRŮHELDNÉ
ORANŽOVÁ = NÁPOJNÉ
KARTON
ZELENÁ = SKLO
SĚDÁ = PLECHOVÝ
HĚDĚÁ = BIO ODPAD
ČERNÁ = SMĚS
PASTA ODM. MIZA LIPŠTÍKŮ

PROČ JE PRO ŽIVĚNÍ DŮLEŽITÉ TRŘENÍ ODPADŮ
ABY SE MOHLY VYKŮPIT
NOVÉ VĚCI Z ODPADŮ
ODPADŮ PROTOŽE SMĚSNÝ
ODPAD TO ODNESE
MĚ ZALÁDKU

CO BY MĚLO DĚLAT
MĚ VYSNĚNÉ MĚSTO
PRO ŽIVĚNÍ ROSTLIN
Mělo by se chovat při znečištění
trřdit odpad dle druhu
žák na rostlinách na zvlášť
žák na veš vna jevíci obrátit
dřívky rostlin klesat žijící
kmeny. A rozhodně by nemělo
třít zvířata.

3. Účel konference: AGI, 24.12.14
4. Účel konference: AGI, 24.12.14
5. Účel konference: AGI, 24.12.14

ROPA
A.S. jako první by jsme
chtěli začít ropou.
V.T. Ano! Jako první ukážu...
A.S. tedy máme hračku
pro dítě staré 5-10let.
V.T. Tato hračka je z části
vyráběná z roxy
A.S. a z části jiného
materiálu. V.T. z roxy se bojí
V.T. a kdo by nevěděl co
je to ropa? papalín
A.S. Je to taková ta kůže
kde v sobě spojují chemie.

A.S. Ropa je užitečná ale
zároveň nebezpečná
V.T. A čím je, v zásadě
nebezpečná?
A.S. Když se nepovede
ropu vrt, tak ropa
vyléče do oceánu a
společně ropné činný
což zahubí spoustu
živočich. Lidé na to nevě
rou odhad.
V.T.

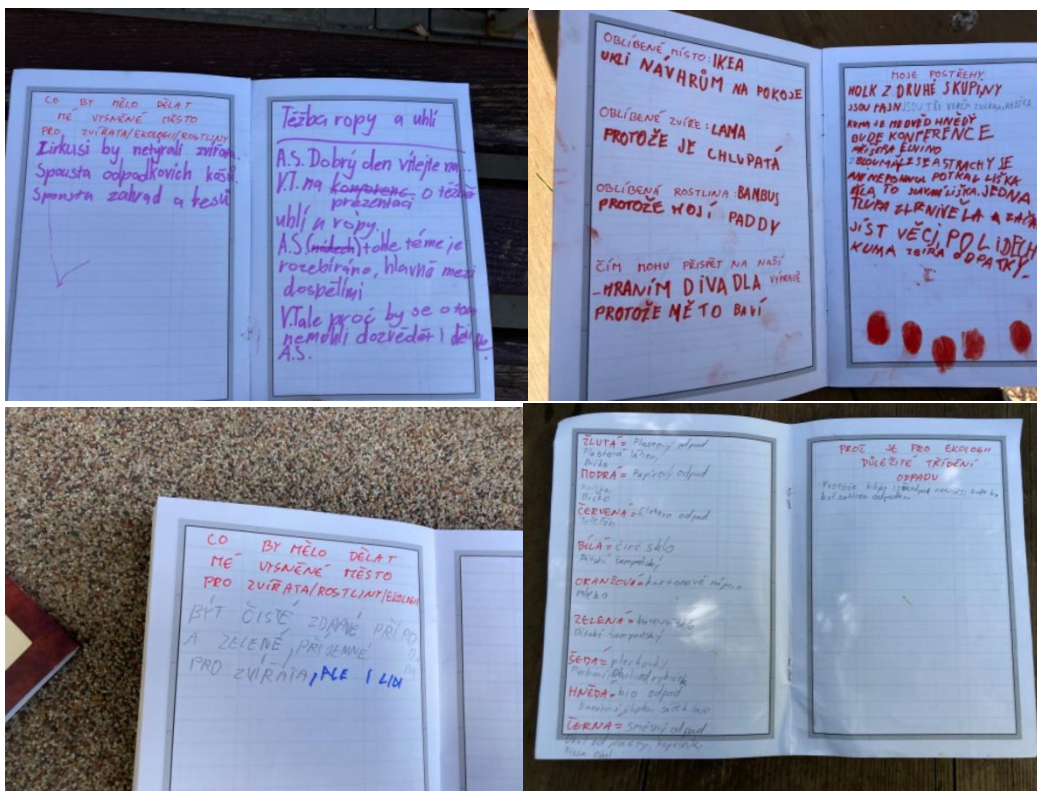
CO BY MĚLO DĚLAT
MĚ VYSNĚNÉ MĚSTO
PRO ŽIVĚNÍ ROSTLIN
MĚLO BY
Rozmístit
Základní
Složky
Základní
Složky
Základní
Složky
Základní
Složky
Základní
Složky

Město Postřev
10. Křesťanská je stán
5. Společně s tím, se má
5. Vše z lesních materiálů
10. Křesťanská je stán
5. Společně s tím, se má
5. Vše z lesních materiálů

JE NĚCO CO BYCH CHĚL
ZMĚNIT
DŮVOD PROČ BYCH SĚ
VYDAL NA KONFERENCE
JE NĚCO CO BYCH ZMĚNIL
PRO LEPŠÍ EKOLOGII
NÁVŠTĚV LAMNĚKY
NA DOKONALÝ PÁREK
POSE
JAKÝ BY MĚL BÝT
DOKONALÝ PÁREK
Měl by být ekologický a zdravý
JAKÝ BY ROZHODNĚ BÝT
MĚLO
Mělo by se pro každou část
zvířata. A mělo by
být v sobě na zvířata. A
mělo by být zdravý.

ŽLUTA = PLAST
BRKO
MODRÁ = PAPIR
MILNÁ
ČERVENÁ = ELEKTR. ODPAD
BÍLÁ = PRŮHELDNÉ
ORANŽOVÁ = NÁPOJNÉ
KARTON
ZELENÁ = BAREVNÉ SKLO
SĚDÁ = PLECHOVÝ
HĚDĚÁ = BIO ODPAD
ČERNÁ = SMĚS ODPADŮ

PROČ JE PRO ŽIVĚNÍ DŮLEŽITÉ TRŘENÍ ODPADŮ
PROTOŽE ODPADEK ZASTÍ
JAKÉ RODU A TOU SE
ZALÉVONÍ ROSTLINY.



5. Informační zdroje

Ekolist.cz: životní prostředí, příroda, ekologie, klima, biodiverzita, energetika, krajina, doprava i cestování. *Ekolist.cz: životní prostředí, příroda, ekologie, klima, biodiverzita, energetika, krajina, doprava i cestování* [online]. Copyright © [cit. 30.06.2022]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/>

Hledáte inspiraci pro environmentální výchovu? Najdete ji na MeziStromy.cz | MeziStromy.cz. *Lesnicko-dřevařský vzdělávací portál* [online]. Copyright © 2022. [cit. 30.06.2022]. Dostupné z: <https://www.mezistromy.cz/environmentalni-vzdelavani-pro-skoly/prurezova-temata-ve-vyuce-skol>

Místo pro přírodu. *Místo pro přírodu* [online]. Copyright ©2010 Jana Štěpánová, templates Jaroslav Síbrt 2010, content [cit. 30.06.2022]. Dostupné z: <http://www.mistoproprrodu.cz/>

Klimatická změna. *Klimatická změna* [online]. Dostupné z: <https://kurz-klimazmena.clovekvtisni.cz/#/>

